

Bane NORs Bærekraftsrapport 2019

Innholdsfortegnelse

Konsernsjefens forord	2
1. Dette er Bane NOR	3
2. Helhetlig tilnærming til bærekraftsarbeidet	4
2.1. Bane NORs strategi 2019-2023	5
2.2. Bane NORs verdier	6
2.3. Forventninger fra vår eier og myndigheter	6
2.4. Nasjonale og internasjonale initiativ	7
2.5. Risiko og muligheter	7
2.6. FNs bærekraftsmål	7
4.7. Vesentlighetsanalyse og interessentdialog	9
3. Sikkerhet – Vi skal levere Europas sikreste jernbane	11
3.1. Ivareta sikkerhet	11
4. Kunden i sentrum – Vi fokuserer på kundens behov og skaper forutsigbarhet	14
4.1. Sikre punktlighet og forutsigbarhet	15
5. Fremtidsrettet samfunnsaktør	16
– Vi samarbeider og er innovative for en bærekraftig utvikling	17
5.1. Styrke antikorrupsjon og habilitet	17
5.2. Utvikle en bærekraftig leverandørkjede	19
5.3. Videreutvikle jernbanens miljøfortrinn	21
5.4. Redusere vårt klima- og miljøavtrykk	24
5.5. Ivareta kulturminner og kulturmiljø	26
5.6. Styrke knutepunktutvikling og sømløs reise	28
6. Medarbeidere – Vi opptrer i tråd med våre verdier: Åpen, respektfull, engasjert og nytenkende	30
6.1. Sikre kompetent og godt arbeidsmiljø	30
6.2. Bidra til mangfold og likestilling	32
7. Definisjoner	33

Konsernsjefens forord

Bane NOR jobber for en bærekraftig jernbane

Vi har nå avsluttet vårt tredje år som Bane NOR. Tiden har gått fort og det har skjedd utrolig mye. De siste årene har vi hatt vekst i togtrafikken, og hver eneste dag har dyktige og dedikerte medarbeidere gjort en fantastisk jobb for å holde punktligheten tett opptil 90 prosent. Det er ingen selvfølge at vi klarer det, med gradvis økende vedlikeholdsetterslep og i en situasjon der vi nærmer oss et metningspunkt i forhold til hva jernbanen klarer å levere.

I en periode med rekordhøye bevilgninger til jernbaneformål har vi vist samfunnet at vi bidrar til å bygge landet og legge til rette for mer miljøvennlig transport. Vi har ferdigstilt flere store og små prosjekter som knytter regioner sammen og reduserer reisetiden. Vi har utviklet flotte og fungerende knutepunkt i flere av landets største byer. Disse bidrar til økt mobilitet og verdiskapning, og ikke minst til at flere velger miljøvennlig transport slik jernbanen er. Dette arbeidet hadde vi ikke kunnet gjøre uten et godt samarbeid med lokalsamfunn, engasjerte politikere og tålmodige naboer.

Vi endres gradvis til en organisasjon der kontinuerlig forbedring er en naturlig del av hverdagen. Vi er i gang med det største teknologiske skiftet i jernbanens historie. Utviklingen av den digitale jernbanen skal effektivisere, og gi en mer pålitelig og robust jernbane. Vi har forbedret kundeinformasjonen til de reisende og tatt et større ansvar for håndteringen av situasjoner når trafikken ikke går som normalt. Og vi har skilt ut drift og vedlikehold av jernbanen i et eget aksjeselskap (Spordrift AS), som skal bidra til å øke effektiviteten og produktiviteten.

Bane NORs samfunnsoppdrag er å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde det nasjonale jernbanenettet, styre trafikken og forvalte og utvikle jernbaneeiendom. Å gjennomføre dette samfunnsoppdraget på en bærekraftig måte er en del av vår strategi for 2019-2023. Våre strategiske mål som samfunnsaktør er tydelige: vi skal redusere klima og miljøavtrykk i samfunnet og i egen aktivitet, bygge et godt omdømme i samfunnet og utvikle ledende kompetanse.

I en tid der det diskuteres overgang til nullutslippsskjøretøy innenfor alle deler av transport vil jeg peke på at jernbanen er tilnærmet nullutslippstransport allerede. Med begrenset arealbruk, lavt energiforbruk og lave klimagassutslipp, bidrar jernbanen til å oppfylle Norges miljø- og klimamål. Lave transportkostnader over lengre avstander gjør også fjerntog og godstransport til bærekraftige og effektive bidrag for klima og mobilitet.

2019 var Bane NORs Miljø-år, der vi også var samarbeidspartner med Oslo kommune i deres europeiske miljøhovedstadsår. Målsettingen for vårt Miljø-år 2019 var å bevisstgjøre internt og eksternt om jernbanens miljøfortrinn og Bane NORs fotavtrykk på klima og miljø. Det gjorde vi gjennom flere ulike aktiviteter, blant annet «Åpen jernbanedag» på Oslo S i august. Det ble en vellykket og fin dag der store og små koste seg med musikk og god mat. Her profilerte vi jernbanens miljøfortrinn sammen med Oslo kommune og de andre jernbanevirksomhetene.

Med oppdraget som forvalter av jernbaneinfrastrukturen i Norge følger det også et særskilt ansvar for å ivareta god forretningsetikk og aktivt forebygge korrupsjon. Vår rolle som byggherre i flere av landets største samferdselsprosjekter, med et bredt nettverk av internasjonale leverandører, forsterker dette ansvaret for å sikre åpenhet, etterrettelighet og transparens i alt vi gjør. Vi praktiserer nulltoleranse for brudd på etiske retningslinjer og korrupsjon. Bane NORs etterlevelse av lover og interne verdier er helt avhengig av de valgene som alle våre ansatte og innleide tar hver dag. Derfor er opplæring i etikk og antikorrupsjon en viktig del av vårt obligatoriske opplæringsprogram for ansatte. For å tydeliggjøre vår

bærekraftsambisjon overfor leverandørene, har vi i 2019 etablert nye og spissede kontraktkrav for å sikre at samfunnsansvaret blir ivaretatt. Bane NOR ønsker å bidra til en seriøs bygge- og anleggsbransje. Forebygging av arbeidskriminalitet et viktig satsningsområde for oss. I forbindelse med inngåelse og oppfølging av kontrakter, jobber vi kontinuerlig for å sikre at våre leverandører ikke omgår lover, forskrifter, avtaler og regelverk for å oppnå urettmessige konkurransefordeler eller vinning.

I 2018 leverte vi vår første bærekraftsrapport. I bærekraftsrapporten for 2019 har vi utviklet bærekraftsrapporteringen videre i henhold til hovedprinsippene i Global Reporting Initiative (GRI, og også knyttet vårt arbeid opp mot FNs bærekraftsmål. Det er viktig for oss som en fremtidsrettet samfunnsaktør og ansvarlig byggherre å sikre at vi driver økonomisk og etisk forsvarlig. Gjennom denne målbevisste innsatsen vil vi forbedre oss ytterligere i årene som kommer.

I 2021 skal Stortinget behandle Regjeringens forslag til ny Nasjonaltransportplan for 2022-2033. Bane NOR har i 2019 bidratt med våre innspill til prioriteringer til Jernbanedirektoratet og Samferdselsdepartement. Vi går spennende tider i møte!

Gorm Frimannslund

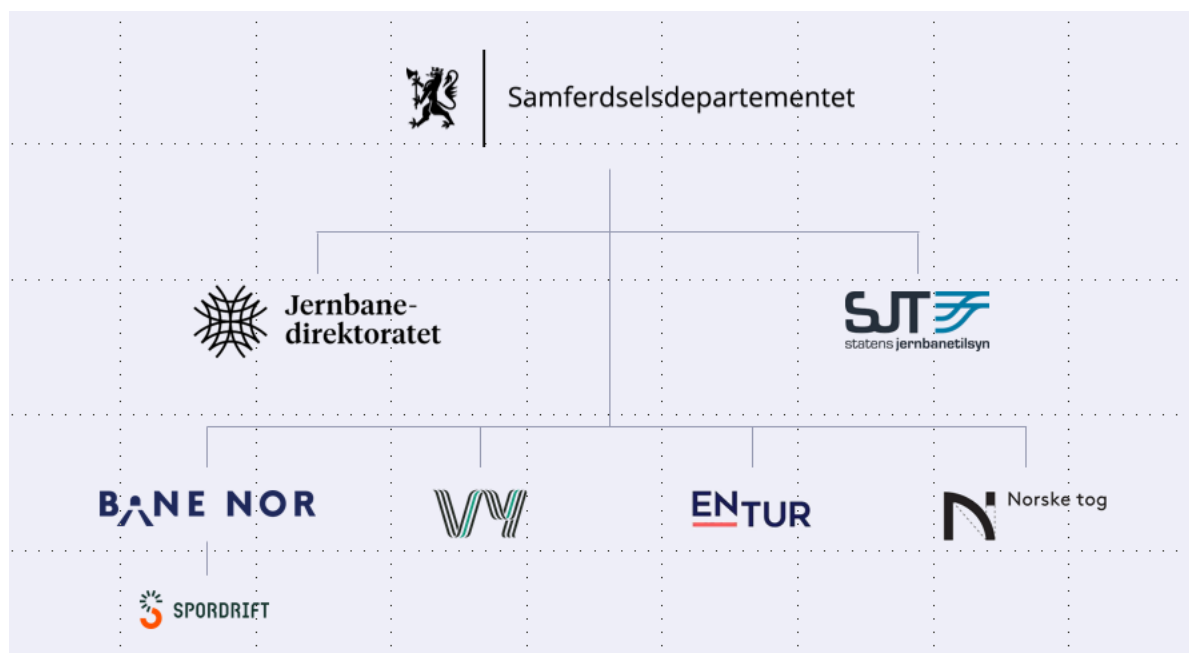
Konsernsjef Bane NOR

1. Dette er Bane NOR

Bane NOR var operativt i drift fra 1. januar 2017. Bane NOR har ansvar for den nasjonale jernbaneinfrastrukturen. Vi har om lag 3 400 medarbeidere over hele landet, er 100 prosent eid av staten ved Samferdselsdepartementet, og har hovedkontor i Oslo. Vårt samfunnsoppdrag er å drifte, vedlikeholde, planlegge, og bygge ut det nasjonale jernbanenettet. Vi har også ansvar for trafikkstyring, forvaltning og utvikling av jernbaneeiendom.

Bane NOR skal legge grunnlaget for trafikkvekst på jernbanen. Dette skal skje ved å sikre en trygg, tilgjengelig og effektiv jernbaneinfrastruktur og ved å legge til rette for kundesvennlige knutepunkter for både passasjerer og gods. Kort sagt: Vi skal få Norge på skinner. Grunnlaget for Bane NORs rolle er beskrevet i Stortingsmelding Meld. St. 27 (2014-2015) På rett spor – reform i jernbanesektoren, i Meld. St. 33 (2016-2017) Nasjonal transportplan 2018-2029, i Statens eierberetninger, og i statsbudsjettene. Alle disse dokumentene understreker Bane NORs rolle: «Statsforetaket skal eie, forvalte, drifte, vedlikeholde og fornye jernbaneinfrastrukturen, ivareta byggherrefunksjonen i utbyggings-prosjekter, utføre trafikkstyring og eie og forvalte eiendom.» Dette krever at Bane NOR er en utadrettet samfunnsaktør og utøver vår rolle i et godt samspill med samfunnet vi virker i.

I 2019 ble drift og vedlikehold av jernbanen skilt ut i et eget aksjeselskap heleid av Bane NOR, Spordrift AS. Om lag 1 200 medarbeidere fulgte med over til det nye selskapet. Spordrift AS skal utføre drift og vedlikeholdstjenester i henhold til de tekniske og sikkerhetsmessige kravene som Bane NOR stiller. Konkurransetsetting skal bidra til å øke effektiviteten og produktiviteten for drift og vedlikehold av jernbanen.

Figur 1. Sammensetning jernbanen i Norge og Samferdselsdepartementets eierskap.

Samferdselsdepartementet har det overordnede (politiske) ansvaret for transportsektoren og driver eierstyring av jernbanedirektoratet og virksomhetsstyring av Bane NOR SF og Spordrift (fra 1.7.2019), Entur AS (nasjonal salgskanal for togbilletter), Norske tog AS (selskap som skal sikre tilgang til togmateriell for persontogoperatørene). Samferdselsdepartementet ivaretar også statens eierskap av Vy AS (tidligere NSB AS mens Næringsdepartementet ivaretar eierskapet til Flytoget AS og Mantena AS. (kilde: Jernbanedirektoratet.no)

2. Helhetlig tilnærming til bærekraftsarbeidet

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Som heleid statsforetak er Bane NORs oppdrag å løse vårt sektorpolitiske mål mest mulig effektivt over tid, noe som forutsetter at vi er bærekraftig. Bane NOR skal balansere økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping.

Bane NOR har en nøkkelrolle i arbeidet med bærekraftig utvikling av Norge, gjennom utviklingen av fremtidens jernbane. Vi ser at stadig flere reiser med tog. Ifølge tall fra Vy ble det i 2019 gjennomført mer enn 73 millioner personreiser på norske tog. Befolkningsveksten er sterk i og rundt de største byene, ikke minst på østlandsområdet. Samtidig skal klimagassutslippene fra transport kuttes betydelig i årene som kommer. Dette er to viktige årsaker til at jernbanen vil få en enda viktigere rolle.

Togets store fortrinn er å kunne frakte mange reisende effektivt og sikkert på en infrastruktur som krever lite areal per passasjer. Overføring av transport fra veiene til jernbanen er positivt både for miljøet og for arealbruken i og rundt byene og knutepunktene våre.

Bane NOR er samtidig en stor, statlig arbeidsgiver og en av landets største byggherrer. Vi samarbeider tett med mange ulike interessenter for å bidra til at de reisende får et miljøvennlig alternativ. Dette gir oss en unik mulighet til å sørge for at flere tar bærekraftige valg hver dag. Det gjelder både oss som organisasjon, medarbeiderne våre, kundene våre og samfunnet vi opererer i.

Sammen jobber vi hver dag for å gjennomføre vårt samfunnsoppdrag på en bærekraftig, effektiv og kunderettet måte. Gjennom denne målbevisste innsatsen vil vi forbedre oss ytterligere i årene som kommer. Her gir den årlige bærekraftsrapporten oss et godt grunnlag.

Bane NOR styrket bærekraftsarbeidet i 2019, og arbeider kontinuerlig med å identifisere risiko og muligheter, og hvilke tiltak vi iverksetter der det er nødvendig. Bane NOR vil arbeide målbevisst med å forbedre oss ytterligere i arbeidet med å ta en ledende rolle i vårt arbeid med bærekraftig utvikling i årene som kommer. Den årlige bærekraftsrapporten vil være en god støtte i dette arbeidet.

Rapporten bygger på den internasjonale standarden for bærekraftsrapportering, «Global Reporting Initiative» (GRI). GRI-standarden gir oss et verktøy for å utvikle oss og for å måle den kontinuerlige innsatsen med å integrere bærekraft i beslutningsprosesser og daglig drift. I 2020 vil vi ha enda større fokus på løpende oppfølging og rapportering av bærekraftsarbeidet i organisasjonen.

Nedenfor redegjør vi nærmere for hva som ligger til grunn for vårt bærekraftsarbeid og vår bærekraftsrapport for 2019.

2.1. Bane NORs strategi 2019-2023

Bane NOR har utviklet og implementert en konsernstrategi for 2019-2023 med visjonen «Norge på skinner». Her er bærekraftsarbeidet en integrert del av alle de strategiske målene vi har satt for vår aktivitet som samfunnsaktør:

Figur 2. Bane NORs strategiske plattform

Våre strategiske mål handler om alt fra valg av nullutslippsteknologi, til modernisering av hvordan vi jobber med planlegging, bygging og vedlikehold av jernbanen. Utvikling av knutepunkter som gjør det enklere for folk å velge kollektivt er også viktig her. I sum dreier dette seg om å flytte jernbanen inn i en ny tid gjennom et teknologisk skifte. Vi skal oppgradere tidligere tiders jernbanedrift ved å bruke dagens og fremtidens teknologiske løsninger. Samtidig erkjenner vi at også vår virksomhet setter et miljøavtrykk. Vi tar dette på alvor, og vi jobber systematisk for å minimere dette avtrykket.

Målet vårt er å forvalte jernbanen ved å løse felles utfordringer i samarbeid med samfunnet rundt oss, på en måte som tar tydelig ansvar for hvordan mennesker, samfunn og miljø blir påvirket av våre aktiviteter.

2.2. Bane NORs verdier

I 2018 utviklet vi nye verdier for organisasjonen vår. Vi skal være åpne, respektfulle, engasjerte og nytenkende. I adferdsbeskrivelsene som følger verdiene, utdyper vi at vi fremmer bærekraft, etisk bevissthet og sosialt ansvar. I 2019 har vi jobbet med å forankre disse nye verdiene i hele organisasjonen vår. Verdigrunnlaget er grunnleggende for vårt bærekraftsarbeid.

- Åpen
 - o Vi deler og samarbeider for å lykkes
 - o Vi verdsetter mangfold og nye perspektiver
 - o Vi tar opp etiske dilemmaer og handler med integritet
 - o Vi er åpne og ærlige i vår forretningsdrift
- Respektfull
 - o Vi møter hverandre og omverden med respekt, toleranse og tillit
 - o Vi setter sikkerheten først
 - o Vi fremmer bærekraft, etisk bevissthet og sosialt ansvar
- Engasjert
 - o Vi er alle Bane NOR-ambassadører
 - o Vi tenker helhet og er løsningsorientert
 - o Vi tar ansvar for egen kompetanse og faglig utvikling
- Nytenkende
 - o Vi er nysgjerrige, søker ny kunnskap og lærer av erfaringer
 - o Vi bruker hverandres kompetanse for å levere gode resultater
 - o Vi utfordrer etablerte sannheter
 - o Vi er modige og drivende i endring og utvikling

2.3. Forventninger fra vår eier og myndigheter

Meld. St. 8 (2019–2020) Statens direkte eierskap i selskaper - bærekraftig verdiskaping

Denne stortingsmeldingen stiller tydelige forventninger til bærekraftig verdiskaping. Den gir også rammer og føringer for god eierstyring. Staten forventer blant annet at selskapene som eies av staten skal:

- ha en overordnet plan for bærekraftig verdiskaping som konkretiseres i tydelige mål og strategier, og som det rapporteres på
- være ledende i sitt arbeid med å utvikle en ansvarlig virksomhet
- arbeide for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere sitt klima- og miljøfotavtrykk og forebygge økonomisk kriminalitet, som blant annet korrupsjon og hvitvasking av penger
- gjennomføre aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder
- være åpne om vesentlige områder, mål og tiltak innenfor sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.

Bane NORs mål med denne bærekraftsrapporten er å vise hvordan vi innfrir disse forventningene.

Regnskapsloven

Regnskapsloven stiller krav om at store foretak i årsberetningen eller i egen rapport må rapportere på sitt samfunnsansvar. Redegjørelsen skal dekke hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon, i tillegg til arbeidsmiljø, likestilling og diskriminering.

2.4. Nasjonale og internasjonale initiativ

Etisk Handel Norge

Som medlem av Etisk Handel Norge, er vi i Bane NOR forpliktet til å etterleve felles, standard retningslinjer. Vi skal også arbeide aktivt for å fremme handel som sikrer grunnleggende menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, utvikling og miljø stadig forbedres hos produsenter og leverandører i hele leverandørkjeden.

FNs Global Compact

Bane NOR valgte å tilslutte seg Global Compact i mars 2020. FNs Global Compact baserer seg på ti prinsipper på områdene menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Tilslutning til Global Compact betyr at Bane NOR som ansvarlig bedrift vil gjøre sitt beste for å drive vår virksomhet i tråd med de ti prinsippene.

2.5. Risiko og muligheter

Ny teknologi, klimarisiko og klimamuligheter, samt nye og endrede forventninger fra våre interessenter. Dette er noen av faktorene som påvirker både oss og jernbanen, og som vi må ta hensyn til i vårt bærekraftsarbeid slik at vi sikrer verdiskapingen på lang sikt. Risikostyring er integrert i våre styringsprosesser og har høy oppmerksomhet i Bane NOR. Styret gjennomgår og behandler strategisk risikovurdering tre ganger i året. I tillegg jobber organisasjonen systematisk med risikostyring og risikovurderinger. Dette er avgjørende for å sikre at vi når målene våre og redusere sannsynligheten for feil og uønskede hendelser.

2.6. FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er hele verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Bane NOR støtter arbeidet med FNs bærekraftsmål, og deler synet om at næringslivet har en viktig rolle når det gjelder å nå dem. I tråd med vår omtale i bærekraftsrapporten for 2018, har vi knyttet vårt eget arbeid med bærekraft opp til FNs bærekraftsmål.

Vi vet at aktiviteten vår kan ha både positiv og negativ innvirkning på bærekraftsmålene. Derfor gjør vi en systematisk innsats for å gjøre den negative innvirkningen så liten som mulig, samtidig som vi bidrar til å nå målene. Vi legger også vekt på å være åpne om effektene vi skaper.

Bane NOR støtter alle FNs 17 bærekraftsmål, men sammen med våre interessenter har Bane NOR prioritert 5 mål. Disse er valgt fordi de er nært knyttet til vår kjernevirksomhet og dermed er områder der vår innsats vil kunne få størst positiv effekt. Å innlemme bærekraftsmålene i vår rapportering blir et nyttig «kompass» som sørger for at Bane NOR bidrar til en bærekraftig utvikling.

Bane NORs prioriterte bærekraftsmål, en beskrivelse av disse, samt relevante delmål (Kilde: FN.no) er illustrert i figuren under (Kilde: FN.no). Hvordan Bane NOR spesifikt jobber med målene fremgår i omtalen av vesentlig tema.

FNs bærekraftsmål					
Hvorfor	Investeringer i infrastruktur er avgjørende for å skape en bærekraftig utvikling. Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere.	Urbanisering skaper store muligheter og utfordringer. På sitt beste sørger byer for at mennesker kan leve gode liv og utvikle seg både økonomisk og sosialt. På den andre siden vokser mange byer fortere enn tilbudet av arbeidsplasser og boliger. I fremtiden må vi bygge byene slik at de kan gi tilgang til grunnleggende tjenester som energi, boliger og transport for innbyggerne.	Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. I dag forbraker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden.	Det er viktig å begrense økningen av gjennomsnittstemperaturen til 1,5 °C dersom verden ønsker å slippe katastrofale konsekvenser i fremtiden. I tillegg til å kutte i utslipp og fange og lagre CO ₂ , må det satses mer på fornybar energi, nye industrielle systemer og endring i infrastruktur. I tillegg må vi investere i å verne, tilpasse oss og begrense skadeomfanget	For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling.
Relevante delmål	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet 	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil gi økt tilgang til trygge, lett tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer - Vi vil bidra til sikkerheten på veiene gjennom vår utbygging av offentlige transportmidler - Vi skal verne om og sikre kultur- og naturarv. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil redusere avfallsmengden gjennom forbud, reduksjon, gjenvinning og ombruk. - Vi vil stimulere leverandører til å innføre bærekraftige arbeidsmetoder 	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil styrke evnen til å stå imot og tilpasse oss klimarelaterte farer og naturkatastrofer - Vi vil innarbeide tiltak mot klimaendringer i vårt arbeid og strategi 	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil stimulere til og fremme partnerskap og samarbeid

Figur 3. Bane NORs prioriterte bærekraftsmål

4.7. Vesentlighetsanalyse og interessentdialog

Bane NORs samfunnsoppdrag og arbeid med bærekraft løses i samarbeid med resten av samfunnet. Våre interessenter favner bredt, fra beslutningstakere og premissgivere til kunder og naboer til våre anlegg. En oversikt over våre interessenter vises i figuren under.

Figur 4. Bane NORs interessenter.

Bane NOR har et ansvar for å påvirke positivt innenfor områdene som er nærmest vår kjernevirksomhet. Derfor har vi oppdatert vår vesentlighetsanalyse fra 2018. Den hjelper oss ikke bare med å vurdere hvilke temaer som er strategisk viktige for vår langsiktige verdiskaping. Den sorterer også temaene ut fra forventningene våre ulike interessenter har til oss på disse områdene. Denne analysen er altså et verktøy som hjelper oss å vurdere hvor vi i størst grad kan bidra positivt til samfunnsutviklingen, på en måte som også støtter opp under vår langsiktige verdiskaping. Som et fundament for hele analysen ligger Bane NORs konsernmål.

I arbeidet med bærekraftsrapportens vesentlighetsanalyse har det vært viktig for oss å ha en tett dialog med våre interessenter. Denne interessentdialogen er gjennomført gjennom samtaler med utvalgte interne og eksterne interessenter. Vi har også benyttet informasjon fra en større interessentanalyse som ble gjennomført høsten 2019. Utgangspunktet for dialogen var Bane NORs vesentlighetsanalyse fra 2018 og de temaene som var prioritert der. I tillegg er resultater fra våre kunde- og omdømmeundersøkelser en del av grunnlaget for rapporten.

Interessentenes tilbakemeldinger

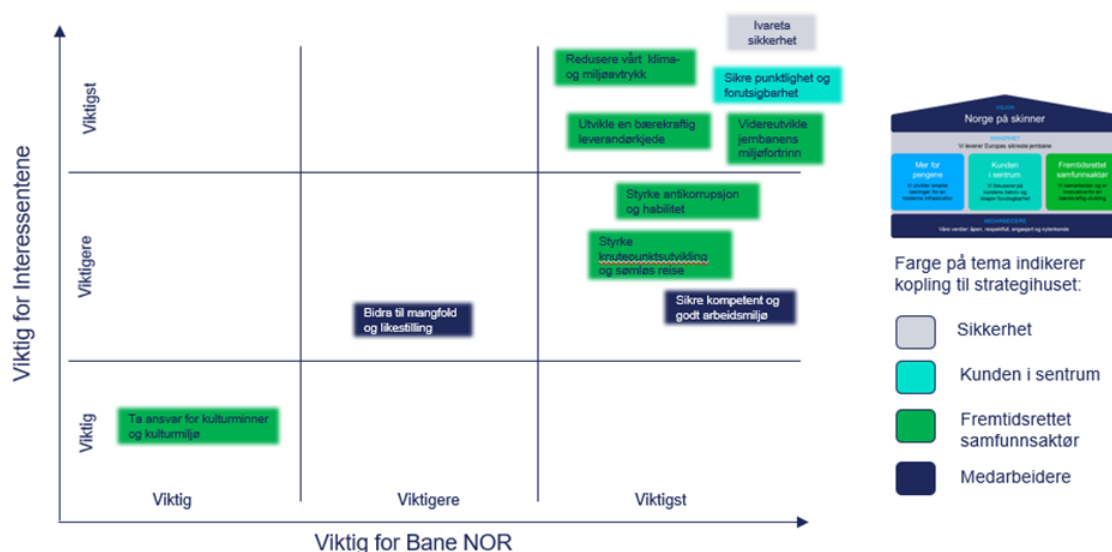
Klima og miljø er høyt på agendaen i samfunnet generelt og også hos våre interessenter. Noen av de sentrale punktene som interessentene var spesielt opptatt av og som vi derfor har lagt vekt på i denne rapporten, og vil legge vekt på fremover, er blant annet:

- Forhold ved den teknologiske utviklingen som påvirker hvordan jernbanens konkurransefortrinn utvikler seg over tid, sett i forhold til andre transportformer.
- Kommunikasjon rundt klima og miljø som underbygger jernbanens miljøfortrinn må være nøytralt og dokumentert.
- Bane NORs rolle i å utvikle fremtidsrettede knutepunkter, som en del av vår utvikling av jernbanen.
- Hvordan Bane NOR jobber med kompetanse og omstilling for å utvikle smarte, innovative og fremtidsrettede løsninger.

Oppdatert vesentlighetsanalyse

Figuren under illustrerer resultatet av den interne og eksterne interessedialogen. Den viser hva som er de viktigste bærekraftstemaene for Bane NOR i tiden som kommer.

I 2019-rapporten har vi valgt å koble de 10 vesentligste temaene i analysen nærmere til Bane NORs strategi. Denne koblingen reflekteres i kapittel-inndeling av denne rapporten. Alle de vesentlige bærekraftstemaene understøtter også den strategiske pilaren «mer for pengene», med utgangspunkt i at all langsiktig verdiskaping må baseres på bærekraftige løsninger.

Figur 5. Bane NORs vesentlighetsanalyse 2019.

Dette er resultatet av Bane NORs vesentlighetsanalyse. Hovedpunktene i diagrammet er fargekodet opp mot våre fire strategiske satsingsområder. Den horisontale aksene viser hva som er "viktig-viktigere-viktigst" for Bane NOR. Den vertikale aksene viser hva som er "viktig-viktigere-viktigst" for Bane NORs eksterne interessenter.

Vesentlige bærekraftstemaer og kobling til FNs bærekraftsmål:

Når vi ser på våre fire strategiske satsingsområder med de tilhørende underpunktene fra vesentlighetsanalysen, ser vi tydelig hvordan de er koblet til FNs bærekraftsmål:

Sikkerhet – Vi leverer Europas sikreste jernbane

- Ivareta sikkerhet (FNs mål: 9, 11, 13, 17)

Kunden i sentrum – Vi fokuserer på kundens behov og skaper forutsigbarhet

- Sikre punktlighet og forutsigbarhet (FNs mål: 9,11,17)

Fremtidsrettet samfunnsaktør - Vi samarbeider og er innovative for en bærekraftig utvikling

- Styrke antikorrupsjon og habilitet (FNs mål: 12, 17)
- Utvikle en bærekraftig leverandørkjede (FNs mål: 9, 11, 12,13, 17)
- Videreutvikle jernbanens miljøfortrinn (FNs mål: 9, 11, 12,13, 17)
- Redusere vårt klima- og miljøavtrykk (FNs mål: 9, 11, 12,13, 17)
- Ta ansvar for kulturminner og kulturmiljø (FNs mål:11,17)
- Styrke knutepunktsutvikling og sømløs reise (FNs mål: 9, 11, 17)

Medarbeidere – Vi opptrer i tråd med våre verdier Åpen, Respektfull, Engasjert og Nytenkende

- Sikre kompetent og godt arbeidsmiljø (FNs mål: 9, 17)
- Bidra til mangfold og likestilling (FNs mål: 9,17)

3. Sikkerhet – Vi skal levere Europas sikreste jernbane

Bane NORs sikkerhetsambisjon er å levere Europas sikreste jernbane gjennom å tenke og leve sikkerhet i alt vi gjør. Vi må sørge for at våre leverandører gjør det samme, slik at vi sammen kan bygge en sikker og pålitelig jernbane og investere i kostnadseffektive sikkerhetstiltak.

3.1. Ivareta sikkerhet

Bane NOR arbeider systematisk mot en nullvisjon: Ingen skal bli hardt skadet eller omkomme på jernbanen. Derfor har sikkerheten førsteprioritet i alle deler av organisasjonen vår. Sikkerhetsnivået på jernbanen i Norge er i dag blant Europas høyeste, når vi måler i forhold til transportvolumet. Men vi kan alltid bli enda bedre. Derfor er Bane NORs visjon å bli best i Europa på jernbanesikkerhet.

Alvorlige ulykker

Bane NOR har sikkerhetsgodkjenning fra Statens jernbanetilsyn som infrastrukturforvalter for det nasjonale jernbanenettet. Denne godkjenningen inkluderer også en godkjenning for å drive egentransport i forbindelse med drift og vedlikehold av infrastrukturen, samt å være opplæringscenter for tilknyttede førere. Som grunnlag for sikkerhetsgodkjenningen ligger det et strengt sett med sikkerhetskrav som skal hindre uønskede hendelser på jernbanen. Sikkerhetsgodkjenningen innebærer at vi har iverksatt de nødvendige systemer, barrierer og forebyggende tiltak for å holde sikkerheten på et akseptabelt nivå. Videre har vi stilt som krav at alle nybygde anlegg skal holde et høyere sikkerhetsnivå enn eksisterende anlegg.

Dessverre skjer det likevel uønskede hendelser. Mange av disse hendelsene er knyttet til ytre påkjenninger som skred, flom og steinsprang, som igjen representerer en fare for avsporing, sammenstøt og miljøutslipp. Vi har omfattende rutiner for å forebygge slike ulykker, som blant annet vedlikeholds- og visitasjonsaktiviteter og værberedskap.

I de senere årene har vi opplevd flere alvorlige ulykker som følge av ulovlig ferdsel på jernbaneområder. Ulykkene preger organisasjonen sterkt, og organisasjonen har som følge av hendelsene iverksatt flere tiltak som skal hindre ulovlig ferdsel i og ved jernbanespor. Både interne og eksterne undersøkelser og granskinger gir anbefalinger om forebyggende tiltak som vi vil følge opp fremover.

Holdningsskapende arbeid og informasjon om farer forbundet med tog er viktige tiltak. Bane NOR har i mange år gjennomført ulike kampanjer for sikkerhet ved planoverganger. Etter nye hendelser med uvedkommende på terminaler og hensettingsområder har vi i tillegg intensivert arbeidet med sikring, skilting og informasjon rundt faren med høyspentanlegg og togfremføring.

Tilpassing til et endret klima

Vi må forberede oss på et endret klima med hyppigere tilfeller av flom og skred. Bane NOR jobber målrettet med å gjøre infrastrukturen bedre rustet til å tåle slike scenarier. I 2019 utarbeidet vi en handlingsplan for klimatilpassing, som gjelder på tvers av hele selskapet. Den skal sikre høy standard på arbeidet i alle baneområder når det gjelder kartlegging av skred- og flomfare langs jernbanen, samt prioritering av sikringstiltak.

Et forbedret styringssystem

Bedre jernbanesikkerhet får vi ved å tenke langsiktig og planlegge en jernbane som skal være sikker og tilgjengelig de neste hundre årene. Derfor har vi prioritert et solid styringssystem med gode metoder for analyser og risikobaserte beslutningsprosesser.

Bane NOR etablerte i 2017 et prosjekt for etablering av standarder og prosedyrer for hele konsernet. Dette arbeidet har vi fortsatt med inn i 2019. I løpet av 2019 hadde vi faset ut alt av foreldet styrende dokumentasjon. I stedet har vi nå ett felles sett med styringspolicyer som skal bidra til helhetlig sikkerhet- og kvalitetsstyring på tvers i organisasjonen. Arbeidet med å videreutvikle prosesser og verktøy for risikoanalyser og risikostyringsprosesser vil videreføres i 2020.

Som del av sikkerhetsstyringen har Bane NOR bygget opp en egen revisjonsfunksjon som ivaretar sikkerhets- og kvalitetsrevisjoner i konsernet. Her har vi også et system for å følge opp de revisjonene som gjennomføres ute i driftsorganisasjonene. Arbeidet med å følge opp leverandørenes eget sikkerhetsarbeid er en del av dette, og vil bli fulgt enda tettere opp framover.

I 2019 hadde vi et særskilt fokus på hvordan vi håndterer alvorlige uønskede hendelser. Vi etablerte systemer for systematisk oppfølging av slike hendelser, basert på hendelsens alvorlighetsgrad. Dette arbeidet har også tatt for seg opplæring av personell som skal gjennomføre undersøkelsene, og hvordan vi kan samhandle for å finne fram til effektive forebyggende tiltak som også har integrert en evaluering av effekten.

Målet er å skape en systematisk læringsprosess som skal sikre at hendelser ikke gjentar seg, og at sikkerhetsnivået øker.

Informasjons-/digital sikkerhet

I takt med digitalisering av jernbanen er det stadig viktigere med informasjons- og digital sikkerhet. Jernbanen digitaliseres gjennom utvikling og bruk av løsninger med fremtidens teknologi som skal gi de reisende og togselskapene en trygg, moderne, kundesvennlig og kostnadseffektiv jernbane.

Sikkerhetsutfordringene dette innebærer, håndteres i Bane NOR i et samarbeid med nasjonale sikkerhetsmyndigheter og leverandører. Eksempler på styrket styring og kontroll er:

- Etablering av «cybersikkerhetsenhet» for kjøreveiskritisk IKT
- Etablering av Chief Information Security Officer (CISO) funksjon
- Ekstern sikkerhetsovervåkingstjeneste («SOC» fra Telenor)
- Etablering av helhetlige beredskapshåndtering for konsernet

- Beredskapsresponstjeneste (NOR CERT)
- Nasjonalt varslingsystem for digital infrastruktur (VDI)
- Gjennomføring av periodiske «innbruddtester» (IDS)
- Etablert styringssystem i konsernet som dekker informasjons-/digital sikkerhet (ISO 27001)

Bane NOR er også medlem i det nyopprettede «Nasjonalt Cybersikkerhetssenter» i regi av Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM).. Nasjonalt Cybersikkerhetssenter har til hensikt å gjøre det digitale rom sikrere for norske aktører og vise myndighetenes arbeid for å motvirke cybertrusler

For å øke den generelle digitale- og informasjonssikkerhetskompetansen i selskapet har vi blant annet utviklet modulbasert opplæring og gjennomført bevissthetsskampanjer i 2019.

Arbeidet med informasjons- og digital sikkerhet vil kontinuerlig videreføres som svar på stadig økende digital sårbarhet. Vi jobber systematisk med håndtering av uønskede hendelser, uønskede tilsiktede handlinger, samt trusler eller mistanke om slike handlinger. Sikkerhetstiltak som kan bidra til et tryggere samfunn, besluttet og prioriteres gjennom systematiske verdi- og sårbarhetsvurderinger, og med risikobasert tilnærming for å sikre at samfunnets midler anvendes optimalt.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

I Bane NOR skal vi ha et godt arbeidsmiljø for våre medarbeidere, og vi arbeider systematisk for å utforme og forbedre arbeidsforholdene. Denne innsatsen bidrar til at vi i størst mulig grad unngår arbeidsulykker og arbeidsrelaterte sykdommer. Samtidig reduserer vi den delen av sykefraværet som skyldes fysiske og psykososiale risikofaktorer i arbeidsmiljøet.

Jernbanedrift medfører potensielt farlig arbeid. Flere av våre oppgaver er satt ut til eksterne leverandører, og alle drifts- og vedlikeholdsoppgaver er satt ut i et eget datterselskap (Spordrift AS). Dermed har det som før kun var oppfølging av egne ansatte, nå blitt endret til også inkludere oppfølging av leverandørers HMS-arbeid. Driftsoppgaver som fortsatt ligger hos oss, er blant annet drift av trafikkstyringssystemer og drift av elektriske anlegg som forsyner strøm til tog. Vi jobber målrettet for å redusere risikoen for skader på egne og leverandørers ansatte ved å styrke sikkerhetsrutinene i det operative arbeidet.

I 2019 ble arbeidet med sikkerhetsskampanjer og opplæring videreført. Her var for eksempel vårt sikkerhetsmagasin «Trygg Bane» en viktig arena for felles læring. Vi tar vårt ansvar som byggherre alvorlig, og dette inkluderer også ansvaret for å redusere personskader blant de ansatte hos våre entreprenører. Dette arbeidet viser gode resultater med nedadgående trender for H-verdier for både egne ansatte og entreprenører (se nøkkeltall – lenke).

Bane NOR har undertegnet "Charter for en skadefri bygge- og anleggsnæring". Vi stiller oss dermed bak bygge- og anleggsnæringens nullskadevisjon og ambisjon om å forebygge uønskede hendelser

Ivareta sikkerhet	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none">- Påbegynte arbeidet med å videreutvikle rammer og metodikk for risikovurdering- Kommunikasjon og bruk av risikobildet som grunnlag for handlingsplaner og prioriteringer- Forbedret læringsrutinene av alvorlige uønskede hendelser	<ul style="list-style-type: none">- Arbeide systematisk mot en nullvisjon og levere Europas sikreste jernbane.- Sikre en sunn sikkerhet- og kvalitetskultur i hele organisasjonen- Utvikle analyser som bidrar til å redusere risiko og vise til målbare sikkerhetsforbedringer

<ul style="list-style-type: none"> - Skjerpet kontraktkrav til leverandører og entreprenører. Konsernprosedyre med overordnede krav etablert, harmonisering med nye samfunnsansvarskrav - Styrket samarbeidet med eksterne interessenter og nødetater - Etablert modulbasert opplæring i informasjon- og digital sikkerhet - Etablert operative prosedyrer for fullt forsvarlig arbeidsmiljø, konsernkrav introdusert. - Arbeid med å sikre læring fra alvorlige, arbeidsrelaterte hendelser gjennom systematiske undersøkelser 	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluere Bane NORs og våre leverandørers sikkerhet og kvalitet før og under prosjekter - Varsle, undersøke og håndtere alvorlige avvik og hendelser - Revidere kontraktkrav og prosess for leverandøroppfølging - Ferdigstille verktøy for strekningsvise risikoanalyser - Fortsette prosesser med å undersøke alvorlige hendelser og evaluere effekt av forebyggende tiltak
--	--

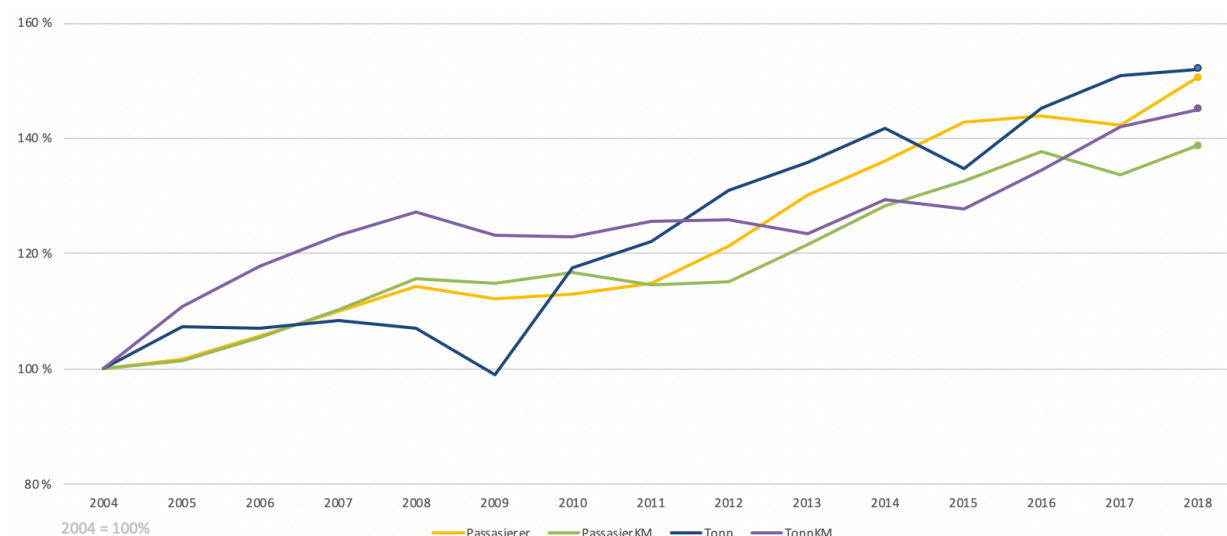
4. Kunden i sentrum – Vi fokuserer på kundens behov og skaper forutsigbarhet

Bane NORs direkte kunder er togselskapene som frakter personer og gods. Stadig flere reiser med tog, og stadig mer gods fraktes på jernbanen. I perioden 2017-2018 økte jernbanetrafikken med 3,8% og 2,1 % for henholdsvis person- og godstransport, målt i passasjer- og tonnkilometer.

Det er svært viktig for oss å vite hva togselskapenes kunder, passasjerer på togene og vareeierne, mener om tilbudet vi gir på jernbanen. Vårt mål er å skape høy tilfredshet gjennom en god dialog med disse.

Derfor måler vi jevnlig hvor tilfredse kundene er. Disse målingene er avgjørende for arbeidet vi gjør hver dag for å utvikle jernbanen til beste for kundene. Høy punktlighet på jernbanen er noe av det viktigste vi jobber for.

Stadig flere passasjerer og gods fraktes på jernbanen

4.1. Sikre punktlighet og forutsigbarhet

Det viktigste for Bane NORs kunder er at togene kommer fram når de skal. Dette måler vi på to måter.

- **Punktligheit** er andelen tog som når sin endestasjon eller Oslo S uten forsinkelse.
- **Regularitet** er andelen kjørte tog i forhold til antall planlagt kjørte tog (dette inkluderer både hel- og delinnstillinger).

Det er tre hovedårsaker til at tog ikke kommer fram i rute:

1. Økende vedlikeholdsetterslep, som gir redusert kapasitet og flere feil.
2. Krevende værforhold som får større konsekvenser fordi infrastrukturen er nedslitt.
3. Flere tog på sporet. Siden 2010 har antallet togavganger økt med 28 prosent. Dette fører til større slitasje på jernbanen, mindre ledig tid i sporet til å gjøre vedlikehold, og økte følgeforsinkelser fordi det ikke fins slakk i ruteplanen. Ruteplanen legges med utgangspunkt i at infrastrukturen er feilfri, men punkt 1 og 2 reduserer faktisk kapasitet.

Bane NOR har innført flere tiltak for å snu utviklingen:

- **SAMORDNING:** Vi har samlet alle prosjekter som skal øke punktligheten i en gruppe. Dette skal gi mer effektiv styring av innsatsen, og følge opp effektene av tiltakene som blir satt i verk. Blant disse er en ny KPI-modell, operativ sporfeltsovervåkning og saktekjøringsoptimering
- **KARTLEGGING:** Vi gjennomfører et flerårig prosjekt for å kartlegge og dokumentere tilstanden til infrastrukturen. Dette er en viktig input til vedlikeholdsarbeidet.
- **ASSET MANAGEMENT:** Vi jobber med å implementere beste praksis fra industrien for kontinuerlig forbedring. Dette bidrar til at vi når våre mål om punktlighet til lavest mulig kostnad. Det arbeides også med å etablere en systematisk prosess for å utvikle, drifte, vedlikeholde, oppgradere og avhende eiendeler. Dette handler om å forvalte verdier på en optimal måte gjennom hele levetiden til eiendelene, med hensyn til risikoer, kostnad og ytelse.
- **NYTT VEDLIKEHOLDSSYSTEM:** Vi har iverksatt etablering av neste generasjons vedlikeholdssystem (Maximo Asset Management Programmet) som gir bedre grunnlag for analysebaserte beslutninger. Dette gir oss økt tilgjengelighet, bedre kontroll på økonomi, optimalisert materialbruk og lengre levetid på Bane NORs infrastruktur. Vedlikeholdssystemet er også en viktig forutsetning for konkurranseutsetting, fordi organisasjonen trenger standardiserte prosesser og systemstøtte for både bestilling og oppfølging av kostnader.
- **INFRASTATUS:** Vi har tatt i bruk «InfraStatus» som skal gi en årlig tilstandsrapport på infrastrukturen i Norge og regne ut den økonomiske størrelsen på behovet til fornyelse og vedlikehold. InfraStatus gir oss et verktøy for å kontrollere og planlegge infrastrukturens tilstand, og gir oss blant annet en oppsummerende, omfattende og konsistent årsrapport over hele infrastrukturen i Norge. Den muliggjør i tillegg årlige analyser av trender og dokumenterer også effektene av utførte tiltak.
- **TILSTANDSOVERVÅKING:** Vi har innført tilstandsovervåkning i stedet for tidsovervåking av infrastrukturen. Det innføres stadig flere «smarte» objekter og sensorer i jernbaneinfrastrukturen. Data fra disse hjelper oss å oppdage og reparere feil før de får konsekvenser for togtrafikken. Nasjonalt Operasjonssenter oppgraderes slik at de kan håndtere den økende informasjonsflyten.
- **SIRKULÆRØKONOMI:** Initiativene over (Asset Management, nytt vedlikeholdssystem, InfraStatus og tilstandsovervåkning) vil bidra til at ressurser forblir i økonomien lengst mulig, ved å redusere råvarebruk, avfall, utslipp og energiforbruk gjennom gode data og analyser. Effektivt vedlikehold kan bidra til reduksjon av «bruk-og-kast» ved at produkter tidlig i designfasen kan utvikles slik at materialene lettere kan gjenbrukes eller gjenvinnes

- **PASSASJERDATA:** Vi har inngått et samarbeid med VY for bruk av passasjerdata. Blant annet måler vi i dag passasjerpunktlighet på utvalgte strekninger. Her telles antallet passasjerer som reiser mellom hver enkelt stasjon, deretter måles andelen som kom frem i rute. Denne typen data kan på sikt bidra til at Bane NOR kan gjøre bedre prioriteringer for vedlikehold og togfremføring.
- **NY INFRASTRUKTUR:** Vi øker investeringene i ny infrastruktur. Gjennom Intercityutbyggingen ruster vi opp de mest trafikkerte strekningene. European Rail Traffic Management System (ERTMS)-utbyggingen erstatter de gamle relébaserte signalanleggene med moderne, digitale anlegg. Dette vil redusere antallet «signalfeil» som stanser togtrafikken i dag.
- **KUNDEINFORMASJON:** Vi har inngått et samarbeidsprogram med togselskapene (Vy og Flytoget) og Entur for at kundeinformasjonen skal bli riktig, lik, rask og nyttig ved oppståtte avvik:
 - o Kunden skal få korrekt informasjon
 - o Kunden skal få et enhetlig budskap til samme tid i alle informasjonskanaler
 - o Kunden skal få informasjon så snart som mulig etter at den er tilgjengelig
 - o Kunden skal få informasjon som er forståelig, relevant og muliggjør informerte valg

Dette skal blant annet oppnås ved at alle kundeinformasjonskanaler hos de forskjellige aktørene skal benytte samme informasjonskilde, det vil si masterdata fra Bane NOR.

Sikre punktlighet og forutsigbarhet	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none"> - Punktlighetstiltak på landets mest trafikkerte strekning mellom Lillestrøm og Drammen - Det tverrfaglige arbeidet for å bedre punktlighet og regularitet er styrket og man samhandler på tvers av enheter i Bane NOR - Arbeidet med etablering av felles KPI-struktur er igangsatt - Vi videreutviklet, etablerte og forbedret kundeinformasjon på stasjoner og applikasjonen NÅ - Vi videreutviklet kundeportal og kundeoppfølging - Tilstandsbasert vedlikehold (Smart Vedlikehold) på veksler og sporfelt ble igangsatt. Rutiner for endringshåndtering av transmisjon og GSM-R (GSM for jernbanen) ga færre driftsstans (oppetid på over 99,98%) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilby en moderne jernbaneinfrastruktur som tilrettelegger for økt punktlighet og regularitet, på nivå med de beste i Europa. Punktlighetstiltak mellom Lillestrøm og Drammen. - Gjennomgå og evaluere planlagte stenginger av strekninger for arbeider på jernbanenettet - Styrke proaktiv og kunderettet kommunikasjonen. - Fortsette med å forbedre kundeinformasjon, både til de reisende og til tredjeparter i normal- og avvikssituasjoner - I større grad utnytte teknologi for proaktivt og tilstandsbasert vedlikehold og for kundeorientering - Ytterligere forbedret tilgang på transmisjon og GSM-R - Gi kundene god kundeinformasjon i alle kanaler - Optimalisere vedlikehold basert på tilstand i stedet for tid - Vår kjøreveis-IKT forårsaker ingen driftsstans

5. Fremtidsrettet samfunnsaktør

– Vi samarbeider og er innovative for en bærekraftig utvikling

Vi skal skape fremtidens jernbane i Norge med god sikkerhet, høy driftsstabilitet, mindre utslipp og økt forutsigbarhet for kundene. Flere togavganger, kortere reisetid og mer kapasitet til å frakte gods med jernbane er noe av det vi jobber for daglig. Bane NOR skal bidra til samfunnsbygging gjennom effektiv drift av jernbaneinfrastruktur samtidig som vi gjennomfører store utbyggingsprosjekter. Vårt oppdrag er å tenke nytt, bygge smart og bærekraftig, samtidig som vi og våre samarbeidspartnere skal opptre etisk og ansvarlig.

5.1. Styrke antikorrupsjon og habilitet

Med oppdraget som forvalter av jernbaneinfrastrukturen i Norge følger det også et særskilt ansvar for å ivareta god forretningsetikk og aktivt forebygge korrupsjon. Vår rolle som byggherre i flere av landets største samferdselsprosjekter med et bredt nettverk av internasjonale leverandører forsterker dette ansvaret for å sikre åpenhet, etterrettelighet og transparens i alt vi gjør.

Vi praktiserer nulltoleranse for brudd på etiske retningslinjer og korrupsjon. Vår compliance-funksjon er et sentralt ledd i arbeidet mot korrupsjon. Denne rollen har det forebyggende, rådgivende og kontrollerende ansvaret for etikk og anti-korrupsjon i vår organisasjon.

Vi skal oppleves som en attraktiv byggherre av seriøse leverandører. En viktig del av dette handler om de etiske kravene vi stiller til våre samarbeidspartnere. I 2020 skal konsernprosedyrene for etikk og tredjepartskontroll (integrity due diligence) iverksettes og kontrollrutiner for etterlevelse etableres. Vi ønsker å identifisere mulige konflikter med Bane NORs etiske krav og verdier så tidlig som mulig. Dette er et langsiktig arbeid.

Opplæring av ansatte

Bane NORs etterlevelse av lover og interne verdier er helt avhengig av de valgene som alle våre ansatte og innleide tar hver dag. Derfor er opplæringen i etikk og antikorrupsjon en viktig del av vårt obligatoriske opplæringsprogram for ansatte. Hos oss forventer vi at lederskap utøves på grunnlag av våre verdier og gjeldende prosedyrer. Tydelige føringer fra ledelsen er avgjørende for å sikre etterlevelse i organisasjonen. I praksis betyr dette at rapporteringen av etterlevelse begynner på toppen, der både styret og konsernledelsen skal gå foran som eksempler for etterlevelse. Kunnskapen oppdateres årlig med et obligatorisk e-læringskurs og flere «ansikt til ansikt»-kurs med relevante dilemmaer. Vårt mål er å videreutvikle opplæringskonseptene for å sikre at de til enhver tid er relevante for risikobildet.

Habilitet

I Bane NOR er habilitet knyttet til verdien «åpen» – fordi habilitet ofte knyttes til relasjoner som ikke er offentlig tilgjengelig informasjon. Habilitet er derfor en viktig del av våre etiske krav. Vi har prosedyrer for habilitet i anskaffelsesprosesser i form av skjemaer som signeres av anskaffelsesteamet ved flere steg i prosessen. I 2018 introduserte vi et habilitetsregister, som skal sikre at medarbeidere og Bane NOR får styrket kontroll på mulige habilitetskonflikter mellom våre medarbeidere og leverandører. Slik forebygger vi at utenforliggende omstendigheter får påvirke våre beslutnings-grunnlag. I 2019 ble habilitetsregisteret

overført til en ny teknisk løsning med styrket internkontroll, personvern og brukervennlighet. Alle ledere, kontraktrådgivere og alle som jobber i utvalgte utbyggingsprosjekter er pålagt å opprette en om habilitetsprofil i dette registeret. I 2020 og fremover vil videreutvikle den verdiskapende kvalitetssikringen av habilitet i anskaffelser.

Personvern

I 2019 ansatte Bane NOR en egen personvernrådgiver med det forebyggende, rådgivende og kontrollerende fagansvaret for personvern. Som en stor samfunnsaktør er det viktig for oss å verne om privatlivet til våre egne medarbeidere, ansatte hos våre leverandører, våre leietakere, reisende og andre som vi samarbeider med. Personopplysninger representerer en verdi. Vi skal derfor sikre at personopplysninger vi har ansvaret for, ikke brukes som middel i korrupsjon eller på andre måter brukes urettmessig av uvedkommende.

I 2019 har vi oppdatert de sentrale, styrende dokumentene på personvernområdet, samt personvernerklæringene. Videre har vi startet et større arbeid for å kartlegge all behandling av personopplysninger som skjer i Bane NOR. Dette er et ledd i å kunne jobbe risikobasert med personvern, og arbeidet fortsetter for fullt i 2020. Videre vil opplæring på personvernområdet få høy prioritet, for å sikre at alle ansatte tar bevisste valg når vi behandler personopplysninger om både egne ansatte og eksterne samarbeidspartnere.

Varslingssaker

I Bane NOR har vi en åpenhetskultur der kritikkverdige forhold skal adresseres og den enkelte medarbeiders handlingsplikt (plikten til å si ifra) vektlegges i opplæringskonseptene. Et kritikkverdig forhold er et forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i Bane NOR eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet.

I vår konsernprosedyre for varsling er det å varsle både en rettighet og en plikt. Retten koples til verdien åpen og terskelen skal være lav. Dette ser vi som riktig i vårt arbeid med å sikre en «etterlevelseskultur». Alle varsler skal vurderes og kategoriseres som «kritikkverdig» eller «ikke kritikkverdig». Konsernprosedyren for varsling ble oppdatert i 2019 for å innarbeide de reviderte lovkravene i arbeidsmiljøloven som ble gjeldende fra 1. januar 2020. Vi har en elektronisk varslingstjeneste hos et eksternt firma, slik at den som varsler kan velge å være anonym. Varslene behandles i et eget varslingssekretariat.

Medarbeiderundersøkelsen for 2019 viste at organisasjonen har en god forståelse for varslingsordningen. I 2020 vil vi arbeide videre med å sikre en god saksbehandling av varsler for å styrke tilliten til varslingsordningen og det å varsle med navn (varsel er ikke anonymt for varslingssekretariatet, men for organisasjonen). Et av disse tiltakene er å etablere et nytt, eksternt mottak for varslingssaker, som gjør det mulig å kommunisere med en anonym varsler. Målet er å etablere nødvendig tillit slik at varsler velger å være åpen for varslingssekretariatet. Byggherrerollen krever også at vi som selskap jobber videre med mulighetene for å varsle direkte til leverandører og underleverandører, samtidig som vi gjør det klart at vi ønsker at dette gjøres dersom behovet oppstår.

Styrke antikorrupsjon og habilitet	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
- Reviderte og videreutviklet styringsdokumenter for etikk og antikorrupsjon	- Jobbe videre med videre med å se på hvordan kravene til habilitet og bruk av

<ul style="list-style-type: none">- Implementerte etterlevelsrapportering med fokus på "tonen på toppen"- Reviderte våre seriøsitetsskrav til leverandører og samarbeidspartnere – inkludert etikk og antikorrupsjonskrav- Implementerte nye opplæringskonsepter tilpasset behovet og risikobildet for compliance- Styrket habilitetsregisteret i en ny teknisk løsning med økt internkontroll	<ul style="list-style-type: none">- habilitetsregisteret kan bidra til forebygging av korrupsjon- Risikomodellen for vurdering av compliance-risiko videreutvikles for å sikre identifisering av et best mulig risikobilde- Etiske krav til medarbeidere og leverandører videreutvikles slik at de til enhver tid reflekterer samfunnsansvaret til Bane NOR.- Varslingsmottaket styrkes med mulighet for anonym dialog- Opplæringskonseptene skal til enhver tid reflektere risikobildet, bidra til diskusjon og sikre at medarbeidere vet hva som er rett i Bane NOR- Varslingskanalen og kjennskapen til å kunne si fra må styrkes i leverandørkjeden
---	--

5.2. Utvikle en bærekraftig leverandørkjede

Bane NOR er en stor offentlig innkjøper. I 2019 kjøpte vi varer og tjenester for om lag 18 milliarder NOK. Det utgjør omtrent 86 prosent av vårt budsjett. Med en økende investeringstakt innenfor samferdsel vil Bane NORs innkjøpsvolum stige ytterligere i årene fremover.

De største innkjøpskategoriene er:

- Underbygning
- Jernbaneteknikk
- Rådgivning, prosjektering og entrepriser
- Konsulenter og innleie
- Administrative avtaler
- IKT

Å jobbe kontinuerlig med å utvikle en bærekraftig leverandørkjede, er en viktig oppgave for Bane NOR. Dette arbeider vi med både internt og i samarbeid med andre byggherrer, leverandører og bransjen.

Styring og organisering

Bane NOR er underlagt Lov om offentlige anskaffelser og Forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene. Dette er førende for alle våre innkjøp. Vi har etablert en konsernstandard for anskaffelser. Denne standarden er en del av selskapets styringssystem, som beskriver overordnede prinsipper og ansvarsfordeling innenfor anskaffelser. Den inneholder også en konsernprosedyre som setter rammer for hvordan alle anskaffelser skal gjennomføres hos oss, samt for roller og ansvar.

I 2019 ble anskaffelsesorganisasjonen samlet og styrket. Vi etablerte anskaffelsesavdelinger i divisjonene, samt en sentral enhet, for å kunne skape mer jernbane for pengene gjennom gode, kostnadseffektive og bærekraftige anskaffelser. Målet er å bygge opp en strategisk, langsiktig og systematisk tilnærming til anskaffelser. Dette krever solid innsikt i markedet og de ulike leverandørene. Denne innsikten bygger vi opp gjennom god kategoriledelse, porteføljestyling, digitalisering, kompetanseutvikling og -deling.

Nye og spissede krav til samfunnsansvar i kontrakter

I våre kontrakter med leverandører stiller vi tydelige krav om hvordan de ivaretar vårt felles samfunnsansvar. Kravene vi stiller handler om etterlevelse av lover, regler og HMS-krav, etikk, ytre miljø, arbeidsrettigheter, menneskerettigheter og antikorrupsjon. Vår ambisjon er at disse kravene skal gjøre en forskjell og bidra til langsiktig verdiskaping.

For å tydeliggjøre vår bærekraftsambisjon overfor leverandørene, har vi i 2019 etablert nye og spissede kontraktkrav for å sikre at samfunnsansvaret blir ivaretatt.

Dette er de viktigste endringene for entrepriser:

- Medlemskap i leverandørregister (StartBank)
- Tilgang til og overføring av data fra Entreprenør (HMSREG)
- Ledd underentreprenører (maks 2 ledd)
- Krav om faglærte (min. 40% faglærte)
- Krav til lærlinger (min. 7% lærlinger)

De nye kravene vil inngå i alle nye kontrakter, justert for type kontrakt/anskaffelse fra og med januar 2020.

Ønske om å bidra til en seriøs bygge- og anleggsbransje

Bane NOR ønsker å bidra til en mer seriøs bygge- og anleggsbransje. Derfor er forebygging av arbeidskriminalitet et viktig satsningsområde for oss. I forbindelse med inngåelse og oppfølging av kontrakter, jobber vi kontinuerlig for å sikre at våre leverandører ikke omgår lover, forskrifter, avtaler og regelverk for å oppnå urettmessige konkurransefordeler eller vinning. Her er vårt fokus særlig rettet mot lønn, arbeidstidsbestemmelser, vernebestemmelser, skatte- og avgiftsunndragelser, bruk av ulovlig arbeidskraft, trygdebedrageri, konkursskriminalitet eller hvitvasking av kriminell aktivitet.

Siden 2016 har vi hatt en samarbeidsavtale med Skatteetaten som gir oss mulighet til å sjekke og følge opp manglende innbetalinger/restanser.

I 2019 startet vi implementering av systemet HMSREG, et informasjonssystem som er utviklet for å motvirke arbeidskriminalitet og sosial dumping. Når vi ved hjelp av dette systemet krever tilgang til data fra entreprenørene, blir det enklere for Bane NOR å følge opp deres lønns- og arbeidsvilkår.

Samarbeid og dialog

I tillegg til å stille krav, legger vi stor vekt på et godt samarbeid og tett dialog med leverandørmarkedet for å få til en bærekraftig utvikling. Det å finne et riktig og utfordrende nivå på kravene vi skal stille, får vi best til i samarbeid med leverandørene og andre byggherrer. Et tettere samarbeide med bransjen i form av jevnlig dialog og leverandørkonferanser skal bidra til både økt etterlevelse og videreutvikling av krav.

Risikovurdering, leverandør- og kontraktsoppfølging

Å overholde våre samfunnsansvarskrav er en forutsetning for alle våre kontraktsforhold. Vi krever også at kravene om etterlevelse gjøres gjeldene videre nedover i leverandørkjeden.

Anskaffelser gjennomføres på en måte som står i forhold til anskaffelsen art, omfang, verdi og kompleksitet. I forkant av alle anskaffelser gjøres vurderinger som nedfelles i en kontrakts- eller anskaffelsesstrategi, her inngår vurderinger av leverandørmarkedet og forholdsmessige kvalifikasjonskriterier.

Etter kontraktinngåelse gjennomfører vi risikobaserte revisjoner og kontroller av leverandører, både planlagte og hendelsesbaserte for å kontrollere etterlevelse.

Det gjennomføres også leverandørevalueringer etter at en kontrakt er avsluttet.

Det er viktig fremover å sikre etterlevelse av våre nye og spissede samfunnsansvarskrav. Derfor vil vi i 2020 fortsette å styrke våre systemer for oppfølging av leverandører. Digitalisering av data og systemstøtte skal forenkle dette arbeidet og bidra til en større grad av rapportering og oppfølging.

Anskaffelser og leverandørutvikling følges jevnlig opp i konsernledelsen og styret.

Utvikle en bærekraftig leverandørkjede	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none">- Implementert ny anskaffelsesorganisasjon med ny styringsmodell- Ny konsernstandard, konsernprosedyre og prosedyrer for anskaffelser publisert som reflekterer ny organisasjon og ansvaret- Etablert tydeligere roller og ansvar for etablering og oppfølging av kontrakter- Utviklet nye og spissede samfunnsansvarskrav for anskaffelser, som skal inn i alle kontrakter- Dialog med andre byggherrer, bransjeforeninger og leverandører om seriositet og ansvarlighet i leverandørkjeden- Gjennomført opplæring i nye samfunnsansvarskrav for hele anskaffelsesorganisasjonen	<ul style="list-style-type: none">- Utarbeide strategi og ambisjon for samfunnsansvar i anskaffelser og for arbeidet med å utvikle en bærekraftig leverandørkjede- Nye samfunnsansvarskrav implementert i alle nye kontrakter og kommunisert til eksisterende leverandører- Etablere en felles systematikk for oppfølging av leverandørers samfunnsansvar- Etablere kompetanseprogram for utøvelse og oppfølging av samfunnsansvar i anskaffelser- Utarbeide digitale verktøy for enklere oppfølging av leverandører- Etablere strategi og ambisjon for samfunnsansvar i anskaffelser- Etablere felles systematikk og krav til dokumentasjon som gjør det mulig å rapportere samlet for selskapet på leverandørers etterlevelse av samfunnsansvar- Bane NOR oppleves som en profesjonell samarbeidspartner og foregangsbyggherre på samfunnsansvar overfor våre leverandører og bidrar til bærekraftig utvikling av markedet.- Bane NORs krav og prosesser bidrar til at våre leverandører utvikler og leverer nye, klimavennlige løsninger- Etablere en versjon 2.0 av Bane NORs samfunnsansvarskrav i anskaffelser

5.3. Videreutvikle jernbanens miljøfortrinn

Jernbanen har betydelige miljøfortrinn sammenlignet med andre transportformer. Jernbanetransport står for bare 0,1% av de nasjonale klimautslippene. Samtidig kan den vise til en svært effektiv energi- og arealbruk per transportert enhet sammenlignet med andre transportmidler. I tillegg gir togtrafikk mindre støy enn veg- og flytrafikk, og den har svært begrenset påvirkning på lokal luftforurensning.

Jernbanens klimautslipp stammer fra dieseldrevne tog på strekninger som ikke er elektrifisert. Fordi jernbanen øker mest på de elektrifiserte strekningene, gir i praksis all overføring av gods- og persontrafikk til tog en relativ reduksjon av klimautslippene. Bane NORs viktigste bidrag for klima og miljø er derfor å sikre et robust transportsystem og tilrettelegging av fremtidsrettede knutepunkter. Dette er avgjørende for at så mye transport som mulig kan overføres til jernbane og annen kollektivtransport.

Økt trafikk på jernbane

Vi tilrettelegger for de reisende gjennom informasjon og stasjonsutvikling. Videreutvikling av terminaltjenestene og kunderettet dialog med operatørene er viktige innsatsområder for å fremme godstrafikken på jernbane. Slike tiltak gir langsiktig effekt, og har de senere årene bidratt til at jernbanen har hatt størst trafikkvekst sammenlignet med andre transportformer. I perioden 2017-2018 økte jernbanetrafikken med 3,8 og 2,1 prosent for henholdsvis person- og godstransport, målt i passasjer- og tonnkilometer. I perioden fra 2013 tilsvarer økningen henholdsvis 14,2 og 17,4 prosent (jf. statistikk fra ssb.no).

Kapasitetsøkende tiltak

Jernbanetransport blir mer lønnsom dersom trafikkøkningen kan håndteres uten å bygge nye anlegg. Bane NOR gjennomfører løpende kapasitetsøkende tiltak som muliggjør en forbedring av togtilbudet. Eksempler er nye krysningsmuligheter for tog, etablering av hensettingsområder («togparkering») og innføring av ny teknologi for sikring og trafikkstyring. I 2019 ferdigstilte vi blant annet Kvam kryssingsspor, oppgraderinger og krysningsmuligheter på Sørumsand og Leangen stasjoner, midlertidig hensetting på Kongsvinger stasjon samt elektrifisering av strekningen Hønefoss-Follum.

Knutepunktsutvikling

Bane NOR utvikler byer og tettsteder gjennom etablering av stasjonsområder og serviceanlegg, slik at flere skal velge å bruke toget. Bygging av sykkelhotell og innfartsparkeringer er to eksempler på slike tiltak for å øke bruk av jernbane i bynære områder. På denne måten bidrar vi til å fremme kollektivtransport, sykkel og gange. Stasjonsområdene skal være et viktig og sentrumsnært samlingspunkt med handel og andre tjenester, og i tillegg bidra til et verdifullt bymiljø med sine visuelle og arkitektoniske kvaliteter.

Strategisk energieffektivisering

Jernbaneinfrastruktur drives for det meste elektrisk, og god energiutnyttelse av anleggene er derfor en viktig strategi for Bane NOR. Over flere år har vårt energieffektiviseringsprogram med energistyring gitt en utfasing av energiforbruket til tross for betydelig trafikkvekst. I tillegg gir overgang til moderne teknologi løpende forbedringer. Eksempelvis reduserer moderne omformere energitapet med opptil 85 prosent og innføring av autotransformasjons-teknologi (autotransformasjons betyrt at det kun er spenningssett der tog kjører) bidrar i tillegg til mer effektiv energibruk.

I 2019 brukte vi 121,4 GWh til drift av infrastrukturen, som er noe lavere enn året før. I motsetning til de langsiktige effektene av energieffektiviseringstiltak, forklares årlige variasjoner hovedsakelig med klima- og værforhold.

Togselskapenes energiforbruk

Moderne togsett drives mer energieffektivt enn eldre, takket være ny og bedre teknologi i både toget og i selve infrastrukturen. Tilbakemating av bremseenergi er én av årsakene til energigevinsten. Omfanget har økt jevnt siden begynnelsen av 2000-tallet, og tilbakemating står i dag for nærmere 20 prosent av all kraft som blir tilført togene.

Det blir årlig brukt om lag 680 GWh elektrisitet til togfremføring. Bane NOR tilrettelegger for energieffektiv kjøring og drift gjennom energistyringssystemet «Erex». Gjennom dette systemet får togselskapene mulighet til å kontrollere og styre sitt eget energiforbruk, og en besparelse på opptil 30 prosent er mulig. Systemet brukes allerede i flere land, og dersom alle europeiske land følger etter, kan det spares strøm tilsvarende forbruket til 35 millioner husholdninger.

Øke kunnskapen om jernbanens miljøfortrinn

I 2019 var vi samarbeidspartner med Oslo kommune i deres europeiske miljøhovedstadsår. Vi gjennomførte også et eget Miljøår i Bane NOR. Målsettingen for Miljøåret 2019 var å bevisstgjøre både vår egen organisasjon og samfunnet rundt oss om vårt avtrykk på miljø og klima, og om jernbanens miljøfortrinn.

Vi gjennomførte mange aktiviteter både internt og eksternt gjennom 2019 for å fremme kunnskap og bevissthet rundt jernbanen hos næringsaktører, ulike samarbeidspartnere og befolkningen ellers. Ett av dem var Åpen jernbanedag på Oslo S. Denne dagen hadde et tydelig fokus på å fremme bevissthet om miljøriktige valg og bærekraftig transport hos barn og unge.

Bane NOR samarbeider også med Oslo kommune i nettverket «Næring for klima», og har tett kontakt med kommunene og andre berørte parter når vi utvikler nye traséer og knutepunkter. Målet er å skape kunnskap og forståelse for jernbanens avgjørende bidrag til et bærekraftig mobilitetssamfunn. Dette vil også bidra til at våre kunder og samarbeidspartnere lettere kan ta mer miljøbevisste valg i hverdagen.

Videreutvikle jernbanens miljøfortrinn	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none">- Gjennomført kapasitetsøkende tiltak og gitt innspill til hvordan dagens jernbane kan utnyttes enda bedre- Synliggjort jernbanens miljøfortrinn gjennom miljøeffektiv tjenesteutvikling.- Videreført arbeidet med energieffektivisering av infrastruktur og implementering av Erex-systemet i EU- Synliggjort jernbanens miljøfortrinn gjennom ulike kommunikasjonsaktiviteter i Bane NORs miljøår og sammen med Oslo-Europeisk miljøhovedstad	<ul style="list-style-type: none">- Gjennomføre kapasitetsøkende tiltak og gi innspill til bedre utnyttelse av eksisterende og fremtidig jernbanesystem- Videreutvikle jernbanens miljøfortrinn gjennom knutepunktutvikling.- Bistå Jernbanedirektoratet med å etablere en felles, omforent klima- og miljøinformasjon om jernbanen- Jernbanens relative andel av transport av reisende og gods øker- Jernbanens miljøfortrinn er faglig forankret, akseptert og godt dokumentert

	<ul style="list-style-type: none">- Vi utvikler og bruker innovative og digitale løsninger for å fremme transportvekst og klimavennlig reisemønster- Vekst på 5 prosent per passasjerkm og 2,5 prosent per tonnkilometer
--	---

5.4. Redusere vårt klima- og miljøavtrykk

Bane NOR drifter og vedlikeholder infrastruktur for jernbane, signalsystemer og kraftforsyning, planlegger og gjennomfører små og store utbyggingsprosjekter, og forvalter en stor eiendomsportefølje.

Klima og miljø er et av jernbanens store konkurransefortrinn, og det er derfor viktig å sikre at vår virksomhet ikke bidrar til vesentlig eller unødvendig klima- og miljøpåvirkning. Vi arbeider derfor målrettet med å redusere vårt fotavtrykk i alle enheter. Hver divisjon og kjerneaktivitet har ulike fokusområder, ut fra sine respektive miljøpåvirkninger og de forbedringsmulighetene som finnes der.

Risikobasert miljøinnsats i drift

Bane NOR reduserer vårt klima- og fotavtrykk også over tid gjennom forbedring av driftsrutiner langs eksisterende jernbane, både når det gjelder støy, utslipp, forurensning og påvirkning på omgivelser.

Vi har en risikobasert tilnærming til det daglige miljøarbeidet. Eksempler på viktige innsatsområder innen jernbanedrift er sikring og opprydding av forurenset grunn, håndtering av avfall og eldre materiell og oppgradering av maskiner og utstyr. Vi har også stort fokus på bruk av plantevernmidler og metoder for vegetasjonskontroll langs linjenettet, fordi dette potensielt kan gi negativ påvirkning på naturmangfold og vannmiljø. Hensynet til miljø blir hensyntatt gjennom fastlagte, miljøtilpassede driftsrutiner og styrket leverandøroppfølging.

I 2019 ble det satt særskilt fokus på håndtering av uønskede hendelser og miljøskader, og det er etablert system for å måle og følge opp dette. Resultatet av økt innsats på området er at antall miljøskader går nedover, og at kvaliteten på data og miljøoppfølging forbedres.

I 2019 skjedde det ingen hendelser med utslipp av farlig gods. Det ble registrert fire alvorlige miljøskader, to av disse oppsto som en direkte følge av vår virksomhet. Disse hendelsene medførte skade på vannmiljø som en følge av et utslipp med for høy pH fra renseanlegg samt en utrasing etter en sprengningsulykke. Videre skjedde to alvorlige oljeutslipp fra tog som følge av avsporing med påfølgende punktering av tank. Totalt ble det i 2019 registrert 189 miljøskader (hvorav over 90% er kategorisert som «ubetydelige»), og 956 tilløp til miljøskader som følge av Bane NORs virksomhet.

Dyrepåkørsler er en stor utfordring for jernbanesektoren, og bidrar til, foruten dyrelidelser, store personlige og administrative kostnader. I 2019 ble 2 139 dyr påkjørt, og dette er en nedgang fra den snørike vinteren i 2018 da 2 809 dyr ble påkjørt.

Bærekraftig jernbaneutbygging

Bane NOR planlegger og bygger ny jernbane i tråd med bestillinger fra Jernbanedirektoratet, og vi skal sørge for at investeringene gir mest mulig nytte for samfunnet.

Nye jernbaneanlegg er areal- og ressursintensive, og miljøriktige valg av traséer, løsninger og materialer er avgjørende for anleggenes endelige miljøprofil. Vi arbeider målrettet for å utvikle jernbaneanlegg som har lavest mulig påvirkning i byggefasen, i tillegg til en relativ reduksjon av miljøbelastningen i driftssituasjonen. Strengere miljøkrav i dag gir generelt en miljøforbedring i forhold til eldre anlegg.

Eksempelvis er det strengere støykrav til nybygg enn det som aksepteres fra eksisterende jernbane, og derfor vil nye traséer ofte gi en reduksjon av antall støyutsatte. Tilsvarende gjelder krav til tiltak for å avbøte uunngåelige miljøkonsekvenser, som f.eks. miljøforbedrende tiltak i tilgrensende vassdrag eller krav til kompensasjon av tapt verdifull natur.

Gjennom planprosessene og byggefasen bidrar vi med utvikling av kunnskapsgrunnlaget gjennom for- og etterundersøkelser og ved å bistå i arkeologiske utgravinger. Det er en del av vårt samfunnsansvar å bidra til gode og åpne prosesser med høy grad av formidling og medvirkning, og som del av dette publiseres plandokumenter, fagrapporter og nyheter løpende på Bane NORs nettsider.

Ingen store utbyggingsprosjekter ble ferdigstilt i løpet av 2019, og Bane NOR noterer derfor ingen tapte naturverdier eller dyrket mark for dette året. Viktige innsatsområder i 2019 var etablering av konkrete miljø- og klimaspesifikasjoner i anskaffelser for Vestfoldbanen, og utarbeidelse av en økologisk kompensasjonsplan for Fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16 (FRE). Dette prosjektet vil berøre verdifull natur med internasjonal verneverdi, og Bane NORs anbefaling til kompensasjon fra høsten 2019 ligger nå til grunn for foreslått reguleringsplan.

Det har også vært gjennomført ulike miljøforbedrende tiltak i bekkeløp og nedstrøms utslippspunkter, med påfølgende miljøovervåking og etterundersøkelser. Slik sikrer vi at nødvendige miljøtiltak gjennomføres, følges opp og videreføres i tråd med intensjonen og samfunnets forventning.

Bærekraft i eiendomsporteføljen

Bane NOR eier, utvikler og forvalter en av Norges største eiendomsporteføljer. Våre eiendommer ligger over hele landet og består av stasjoner, holdeplasser, verksteder, service- og driftsbygg, næringsbygg, boliger og tomter. Eiendomsporteføljen har flere bygg som er over 100 år gamle og som inngår i Bane NORs arbeid med kulturminner. Samtidig reiser vi nye bygg som skal kunne stå i 200 år. Derfor er bærekraft en naturlig del av vår forretningsvirksomhet. Det å bidra til en fremtidsrettet og bærekraftig bruk av eiendomsmassen på en måte som ivaretar mennesker og miljø, er en viktig del av vårt samfunnsoppdrag.

Bane NOR har utviklet en egen miljøstrategi for eiendomsporteføljen. Den er forankret i ledelsen og er retningsgivende for forretningsvirksomheten. Her er det blant annet nedfelt et mål om at alle nybygg over 10.000 kvadratmeter skal BREEAM-NOR-sertifiseres. Miljøstrategien setter også retningslinjer og krav til universell utforming, kulturminner, optimal ressursbruk, forurensset grunn og naturmangfold.

Vi måler årlig vår miljøprestasjon for eiendomsporteføljen gjennom ulike nøkkeltallsindikatorer, også kalt KPI'er. Dette inkluderer for eksempel målrettet energieffektivisering av eiendomsmassen ved hjelp av EOS (energioppfølgingssystem). I tillegg videreutvikles byggets miljøstandard i samarbeid med leietakerne gjennom grønne leiekontrakter og det brukes sensortechnologi for å optimalisere driften av bygg.

I driftsavdelingene har det vært gjennomført flere miljøtiltak med gode resultater. I 2019 ble det etablert et eget LEAN-program som også omfattet ytre miljø. Dette programmet skal øke kvaliteten på hvordan en rekke driftsoppgaver gjennomføres, og er blitt videreført også etter utskillelsen av Spordrift som eget selskap.

Sentrale føringer og leverandørkrav

Bane NOR følger ambisjonen i klimaloven, og har satt seg mål om 40% reduksjon av direkte klimautslipp innen 2030 og en utvikling mot tilnærmet nullutslipp innen 2050. Målet innebærer at vi skal redusere vårt forbruk av fossile energikilder for maskiner og kjøretøy både i drift og i utbyggingsprosjekter. For

leverandører betyr dette rapporteringskrav og oppfordring til utslippsreduksjoner, herunder konkrete krav til elektrifisering av bilpark og stimulering av fossilfrie og utslippsfrie løsninger i driftssituasjonene.

Vi har styrket arbeidet med sentrale anskaffelser, og etablerte i 2019 nye krav til bærekraft og samfunnsansvar som innarbeides i alle sentrale kontraktsskemaer. Vi samarbeider også med statlige byggherrer og Digitaliseringsdirektoratet for å enes om felles krav til klima og miljø i offentlige anskaffelser. Det er avholdt en rekke dialog- og bransjemøter om dette, for å forberede og bevisstgjøre leverandører og kontraktører om kommende miljøkrav innen miljø.

Klimaregnskap for 2019

Bane NOR har utarbeidet et klimagassregnskap for 2019 i henhold til GHG-protokollen (Greenhouse Gas Protocol), som er en anerkjent og velbrukt standard på området.

Redusere vårt klima og miljøavtrykk	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål 2020-2023
<ul style="list-style-type: none">- Videreutviklet Bane NORs metoder for klimabudsjett og -regnskap og etablert klimamål i tråd med klimaloven.- Etablerte overordnet risikobilde ytre miljø- Etablerte systemer og rutiner for læring av uønskede hendelser og akuttutslipp.- Gjennomførte initiativer i prosjektene for langsiktige utslippsreduksjoner og øvrig miljøpåvirkning i nybygg og drift.- Avholdt dialog- og bransjemøter og bevisstgjorde leverandører og kontraktører om kommende miljøkrav.- Bevisstgjort ansatte om hvordan egen handling påvirker Bane NORs klima- og miljøavtrykk gjennom Miljøåret 2019.- Etablert M-verdi for hele foretaket- Åpnet Bane NORs hovedkontor i Oslo, «S33», som er et foregangsbygg innen miljø med positiv energibalanse.	<ul style="list-style-type: none">- Videreføre langsiktig arbeid for å redusere klima- og miljøavtrykk i planlegging av nye traséer.- Etablere divisjonsspesifikke risikoanalyser innen ytre miljø- Etablere driftsrelevante indikatorer og mål med påfølgende risikobaserte forbedringsaktiviteter- Stille målbare miljøkrav i kontrakter og styrke leverandøroppfølging.- Jernbanens klima- og miljøavtrykk reduseres målrettet mot en nullvisjon, og Bane NOR kan vise til målbare reduksjoner både i anleggs- og driftsfase.- Ingen nye jernbaneanlegg bidrar til redusert miljøkvalitet etter ferdigstilling.- Læring fra hendelser og erfaringer fra forbedringstiltak benyttes som grunnlag for langsiktige forbedringer.

5.5. Ivareta kulturminner og kulturmiljø

Bane NOR eier en rekke kulturhistoriske bygninger og anlegg, som er kartlagt gjennom omfattende bygningsregistreringer og verneplanprosesser.

I 2019 var 199 av objektene i bygningsporteføljen vår fredet etter kulturminneloven, og 195 bygninger hadde vern etter plan- og bygningsloven. I tillegg er også andre deler av bygningsporteføljen registrert som verneverdig, men uten at disse pr i dag har et formelt vern. Vi eier også 7204 vernede jernbaneinfrastrukturobjekter.

Jernbaneanleggenes og stasjonsbygningenes utforming og historie er en viktig del av reiseopplevelsen, og vi bruker mye ressurser på å bevare disse verdiene. Ambisjonen er å sikre at kulturminner ikke går tapt, men blir formidlet til befolkningen og bevart for ettertiden. Vårt prinsipp for bevaring er *vern gjennom bruk*.

Dette betyr at bygninger og anlegg best kan tas vare på ved at de brukes og oppleves. Vi jobber derfor for å finne funksjonelle løsninger for bruk som ivaretar både nasjonale, regionale og lokale verneinteresser, og i tillegg sørger for verdiskaping. Vår kulturarv blir en viktig ressurs for videre stedsutvikling og stedsidentitet – den er en innfallsport til fremtidens bærekraftige næringsutvikling og innovasjon.

Fredede objekter og jernbanestrekninger

Om lag 127 kilometer av de banestrekningene Bane NOR forvalter, er fredet. Fredningen omfatter jernbanens infrastruktur med deler av tilhørende bygningsmasse, som stasjoner, godshus, vokterboliger, vanntårn, venteskur, tralleskur og liknende.

Ved utgangen av 2019 eide Bane NOR følgende fredede banestrekninger, her angitt med fredningsår:

- 1982, Urskog-Hølandsbanen, Sørumsand - Fossum (3,9 km, delvis privat eid)
- 2011, Tinnosbanen, Hjuksebø - Tinnoset (38,9 km, herav 30,0 km på Unesco-listen fra 2015).
- 2013, Numedalsbanen nordre del, Rollag - Rødberg (45,3 km)
- 2015, Flekkefjordbanen, Sira stasjon - Flekkefjord (17,2 km)
- 2016, Gamle Vossebanen, Tunestveit - Midttun (21,4 km)

Vi har i dag registrert 6 943 vernede objekter som tilhører de fredede banestrekningene som nevnt over. I tillegg er det registrert 261 fredede objekter, som er tilknyttet det øvrige nasjonale jernbanenettet.

De fredede banestrekningene forvaltes som museumsbaner i samsvar med museumsbaneforskriften. Et unntak er Tinnosbanen på strekningen Hjuksebø – Notodden, som inngår i det nasjonale jernbanenettet. Tinnosbanen er fredet av Riksantikvaren. Fredningen omfatter jernbanelegemet med underbygning, overbygning, kjøreledningsanlegg, signalanlegg, svingskive, broer, kulverter, stikkrenner, plattformer, forstøtningsmurer, samt faste installasjoner tilknyttet jernbanedriften innenfor og utenfor jernbanegjerdene.

Arbeid med kulturminner

I utbyggings- og utviklingsprosjekter i Bane NORs regi foretar vi til enhver tid nødvendige vurderinger av det som er knyttet til kulturminnehensyn og arkeologi.

Når det gjelder bruk, vern og vedlikehold av våre eiendommer, arbeider vi for å ha en tett dialog med både lokale, regionale og nasjonale myndigheter i tillegg til private interessenter. I 2019 ble det etablert en forvaltningsgruppe for den fredede Numedalsbanen, som består av Bane NOR som eier, aktuelle kommuner og kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen. Denne forvaltningsgruppen skal være et dialogforum for spørsmål rundt vedlikehold og istandsetting, utviklingsprosjekter, verdiskaping og kulturformidling.

Bane NOR har egen fagkompetanse innen kulturminnevern som skal sikre at vi har oppdatert kunnskap om krav og retningslinjer for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av vernede kulturminner. I 2019 lanserte vi en digital prosjektportal som gir intern veiledning om spørsmål rundt vernehensyn i små og mellomstore kulturminneprosjekter gjennom alle prosjektfasene.

Det er utarbeidet forvaltningsplaner for flere av de vernede bygningene. Det neste året vil det jobbes videre med implementering av disse i alle relevante forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsverktøy..

Kulturminner og kulturmiljø	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
- Etablerte standarder for miljøeffektiv forvaltning, vern og videreutvikling av	- Det skal gjennomføres tilstandsvurderinger av bygninger som skal ligge til grunn for kommende tilstandsbasert vedlikehold

<p>kulturminner og kulturmiljøer i Bane NORs eie</p> <ul style="list-style-type: none">- Videreførte arbeid med kartlegging, registrering og formidling av kulturminner langs jernbanen- Fortsatte heving av tilstandsnivået på våre vernede bygninger- Fremmet interesse for og kunnskap om jernbanens kulturarv gjennom Miljøåret 2019.- Jobbet med å få oversikt over jernbanesektorens kulturminneportefølje og Bane NORs forpliktelser innen kulturminnevernet- Ga tilskudd til drift og vedlikehold av Bane NORs museumsbaner med unntak av Numedalsbanen og Tinnosbanen- Ga tilskudd til drift og vedlikehold av museumsbaner som ikke er i Bane NORs eie	<ul style="list-style-type: none">- Ytterligere heve tilstandsnivået på våre vernede bygninger og sikre at tiltak gjennomføres i henhold til gjeldende regelverk- Våre vernede og fredede kulturminner skal være registrert, dokumentert og formidlet gjennom kartløsninger- Tilstandsgrad 1 (TG1) tilstrebes på fredede bygninger, og tilstandsgraden skal aldri være dårligere enn på fredningsøyeblikket.- Vi arbeider målrettet for å sikre kulturarv gjennom kunnskap og formidling av kulturminneverdier- Vi prioriterer midler til gjennomføring av tiltak i forvaltningsplan for Tinnosbanen på strekningen Notodden-Tinnoset (Unesco verdensarv)
---	---

5.6. Styrke knutepunktutvikling og sømløs reise

En vellykket utvikling av knutepunkter, byer og tettsteder rundt stasjonene er avgjørende for å gi størst mulig samfunnsøkonomisk effekt av statens store infrastrukturinvesteringer. Bane NOR utvikler attraktive og velfungerende knutepunkter med sømløs overgang mellom transportmidler og bebyggelse, og med konsentrert utnyttelse nær jernbanestasjonene. En sentral lokalisering av nye boliger og arbeidsplasser bidrar til å redusere utslipp gjennom flere kollektivturer, færre bilturer og lavere antall kjøretøykilometer for bil, sammenlignet med en mindre sentral utbygging (kilde: «Miljøeffekter av stasjonsnær lokalisering av boliger og arbeidsplasser» TØI, 2017). Vi bidrar i planprosesser for by- og tettstedsutvikling med fokus på at arealbruk, byutvikling og transportutvikling skal bygge opp under knutepunktet, gjennom høy utnyttelse og attraktivitet.

Samarbeid for å gi kunden en sømløs reiseopplevelse

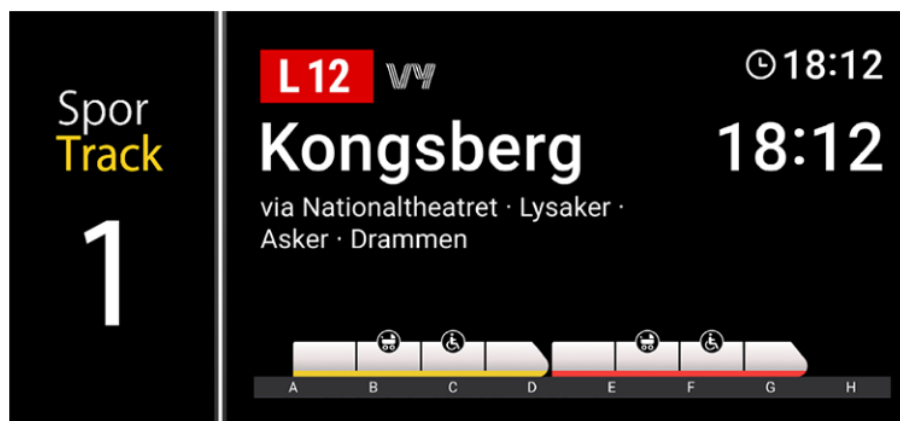
Det foregår et globalt paradigmeskifte innen mobilitet. Både eksisterende og nye mobilitetstjenester knyttet sammen av digitale løsninger, gir et attraktivt alternativ til det å eie bil. Reisende har høye krav til hvordan de skal komme seg fra a til b og hvor sømløst det skal foregå.

For å sikre at tog kobles opp mot fremtidige, attraktive og grønne reisekjeder, har vi satt i gang en prosess for å avklare hvilken rolle vi skal ta på våre knutepunkter. Bane NORs evne til å tilrettelegge for nye mobilitetsaktører blir avgjørende for å få gode dør-til-dør-løsninger, inkludert togreise.

Vi viderefører vårt samarbeid med andre aktører på mobilitet:

- I 2018 ble det igangsatt et pilotprosjekt på Ski i regi av Bane NOR sammen med Ruter og Entur i forbindelse med utbyggingen av ny stasjon. Dette samarbeidet fortsetter fram mot åpningen av den nye stasjonen.
- Sammen med Ruter engasjerte vi Telia for å teste muligheter for å lære mer om helhetlige reisekjeder ved bruk av data fra mobil-basestasjoner.

- I samarbeid med Vy har Bane NOR i 2019 jobbet med et pilotprosjekt for å gi kundene informasjon om kapasitet på toget. Informasjonen gis på skjermer og i Bane NORs app «NÅ».

Bruk av farger for å vise hvor fullt toget er gir reisende muligheten til å gjøre et informert valg på om man ønsker å ta dette toget. Dette gjør også stasjonsoppholdene mer effektive og vil dermed påvirke punktligheten. Informasjonen baserer seg både på historiske data og tellinger som gjøres i sanntid. I fremtiden ønsker vi en løsning som viser status per vogn.

Styrke knutepunktsutvikling og sømløs reise	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål 2020-2023
Knutepunktsutvikling: <ul style="list-style-type: none"> - Tatt en aktiv rolle i alle relevante knutepunktprosjekter for kollektivtrafikk og byutvikling - Gjennomført reguleringsplaner som legger grunnlaget for høy utnyttelse og velfungerende byrom i knutepunkter - Gjennomført prosjekter med arkitektoniske løsninger som har god estetisk og miljømessig kvalitet - Utviklet og tilbudt brukervennlige tjenester og løsninger og gjort stasjonsområder til sentrale knutepunkter i byer/tettsteder Sømløs reise <ul style="list-style-type: none"> - Utviklet sømløse overganger ved stasjonene og tilrettelagt for grønne reisekjeder og nye miljøvennlige mobilitetstjenester/-løsninger. - Igangsatt prosjekt for å konkretisere rollen vi vil ha i fremtidens mobilitetslandskap (Strategi for mobilitet på knutepunkter). Resultatet av dette arbeidet er en innstilling som underbygger Bane NORs mål om 	Knutepunktsutvikling: <ul style="list-style-type: none"> - Videreføring av tidligere arbeid, herunder: <ul style="list-style-type: none"> o Reguleringsplaner som legger grunnlaget for høy utnyttelse og velfungerende byrom i knutepunkter o Bane NORs arkitektoniske løsninger med god estetisk og miljømessig kvalitet o Bane NOR arbeid med brukervennlige tjenester og løsninger som gjør stasjonsområder til sentrale knutepunkter i byer/tettsteder - Optimalisere internt samarbeid på knutepunktprosjekter for å øke samfunnsnytteten - Rullering av Bane NOR Eiendoms miljøstrategi. Her vurderer vi en utvidelse av omfanget, slik at det omfatter samtlige relevante temaer innen bærekraft, med jevnlig oppfølging - Utvikle knutepunkter som i størst mulig grad ivaretar FNs bærekraftsmål, inkludert kravene til miljømessig, sosial og økonomisk verdiskaping.

<p>samhandling og helhetlig verdiskaping på knutepunkter, med høy grad av nysgjerrighet og utprøving av innovative, bærekraftige konsepter</p> <ul style="list-style-type: none">- Gjennomført pilotprosjekt i samarbeid med Ruter og Entur forbindelse med utbyggingen av ny stasjon i Ski- Fullførte pilotprosjekter som Hentepunkt, «Mobility Analytics» og kartleggingsprosjekt om mobilitet i Rogaland- Bygget sykkelhoteller og annen tilrettelegging for syklist, samt etablert parkeringsstativer for el-bysykler langs Jærbanen	<p>Sømløs reise:</p> <ul style="list-style-type: none">- Videreføring av arbeidet i 2019.- Utvikling av sømløse overganger ved stasjonene og tilrettelegging for grønne reisekjeder og nye miljøvennlige mobilitetstjenester/-løsninger- Videreutvikling og ferdigstilling av Strategi for mobilitet på knutepunkter, med etterfølgende prosjekter/tiltak – pluss de organisatoriske grep som underbygger tilnærmingen.- Igangsettelse av pilotprosjekter for nye mobilitetstjenester- Utvikle konsepter/virkemiddel for å systematisere innsamling av data om reisende- Innsiktsarbeid i fremtidens knutepunkt. Hvor robuste er våre knutepunkter mot endringer innen mobilitet?- Utvikle tiltak som gjør det mer attraktivt å gå til og fra stasjonen
--	--

6. Medarbeidere – Vi opptrer i tråd med våre verdier: Åpen, respektfull, engasjert og nytenkende

Bane NORs viktigste ressurs i gjennomføringen av vårt samfunnsoppdrag, er våre egne medarbeidere. Alle ansatte hos oss har ansvar for å bidra med sin kompetanse og sitt engasjement, slik at vi kan realisere både våre felles mål og samfunnets satsing på jernbane. Samtidig må vi sikre at våre valg, handlinger og måten vi samhandler på både internt og eksternt, reflekterer en åpen, respektfull, engasjert og nytenkende organisasjon.

For å klare det, må vi lære av hverandre. Trainee-programmet vårt er et godt eksempel på dette, der nyutdannede får prøve seg i ulike roller og med erfarne mentorer. Vi skal være en attraktiv arbeidsgiver der medarbeiderne opplever at de har gode muligheter for vekst og utvikling i organisasjonen. Dette sikrer at vi kan utvikle og beholde riktig kompetanse og leve opp til både eiers og samfunnets forventninger til oss.

6.1. Sikre kompetent og godt arbeidsmiljø

Bane NOR skal levere sikker jernbane gjennom kompetente og engasjerte medarbeidere i en kultur som er både verdi- og resultatorientert. I 2019 ble det rekruttert en betydelig andel nye medarbeidere. Noen av dem kom inn som erstatningsrekruttering, men vi hentet også ny kompetanse – fordi organisasjonen stadig endrer seg, noe som ofte skaper behov for nye og andre typer kompetanse.

Medarbeiderundersøkelser

Vi gjennomfører årlige medarbeider-undersøkelser, der tematikken ofte dreier seg om mål og styring, sikkerhet, etikk og kvalitet, arbeidsmiljø, læring og utvikling, omstilling, organisatoriske rammer, engasjement og samarbeid. Basert på resultatene i disse undersøkelsene, etablerer vi målsetninger og forbedringstiltak i samhandling mellom ledere og medarbeidere, som også følger opp handlingsplanen gjennom året.

I tillegg til den årlige undersøkelsen, måler vi også utviklingen innenfor områdene kontinuerlig forbedring, engasjement og kompetanse. Dette gjøres to ganger i året. Etter en periode med negativ utvikling på en del områder i medarbeiderundersøkelsen, viser resultatene fra 2019 en positiv utvikling på alle områdene som er målt.

Medarbeideres helse

I Bane NOR har vi en bedriftshelsetjeneste som støtter vår innsats for at våre medarbeidere skal ha gode arbeidsforhold. Bedriftshelsetjenesten møter i arbeidsmiljøutvalgene og bistår med sin kompetanse når det er behov for det, enten det gjelder psykososiale forhold eller fysiske og miljømessige forhold.

Vi har et aktivt bedriftsidrettslag som organiserer ulike aktiviteter for våre medarbeidere. Det legges også til rette for fellesarrangementer som skidager, utedager og deltakelse i for eksempel Holmenkollstafetten.

Medarbeideres medvirkning

Medarbeideres medbestemmelse ivaretas gjennom et godt samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten. Både på divisjon- og konsernnivå er det etablert samarbeidsutvalg bestående av tillitsvalgte og ledelsen, og disse møtes jevnlig for å behandle saker som angår våre medarbeidere. I tillegg til arbeidsmiljøutvalgene, er det også HMS-grupper på arbeidsstedene der flere enheter er samlet. HMS-gruppene tar opp saker som angår alle medarbeidere, på tvers av organisatorisk tilhørighet.

Kompetanse og karriereutviklingsmuligheter

Medarbeiderundersøkelsen i 2019 viste at vi fortsatt må jobbe med å etablere gode utviklingsplaner for alle medarbeidere. Den viser også at vi må gjøre karrieremulighetene i selskapet mer synlige. For 2020 har vi derfor videreutviklet medarbeidersamtalen til å bli en mål- og utviklingssamtale med større vekt på faglig og personlig utvikling for den enkelte. Vi har også startet arbeidet med å utvikle det interne stillingsmarkedet, synliggjøre mulighetene der og jobbe målrettet med å utvikle egne medarbeidere så de kan tilegne seg ny kompetanse og gå inn i nye roller i selskapet. Dette er et arbeid som vil fortsette i 2020.

Traineeprogram

Bane NORs traineeprogram utvikler og forbereder nyutdannede med teknisk bachelor- eller mastergrad til fremtidige utfordringer i Bane NOR. Hver trainee har en personlig mentor som følger den faglige og personlige utviklingen gjennom 19 måneder, og de har praksis på tvers av prosjekter og enheter.

Sykefravær

Sykefraværet i Bane NOR er høyere blant kvinner enn menn, og aldersgruppen 30-49 er særlig utsatt. Vi søker å forstå mer om årsakene til sykefravær og hvilke tiltak som kan være hensiktsmessig å gjennomføre for å redusere det.

Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none"> - Innført KPI'er for måling for å styrke arbeidsmiljøet - Lansert modell for oppstart på etablering av karrierestiger med tydelige utviklingsløp - Lansert lederutviklingsprogrammer 	<ul style="list-style-type: none"> - Implementere HCM-system for å bedre kvaliteten på data, samt håndtere personal- og kompetanseinformasjon gjennom effektive, felles prosesser - Etablere karrierestiger med tydelige utviklingsløp - Etablere bruk av felles stillingsstruktur med tilhørende lønnsstruktur - Etablere utviklingsplaner for våre medarbeidere - Synliggjøre interne utviklings- og karrieremuligheter - Vi har et sterkt kompetansemiljø og engasjerte medarbeidere: - Vi er en attraktiv arbeidsgiver som gjør oss i stand til å tiltrekke oss og beholde den riktige kompetansen

6.2. Bidra til mangfold og likestilling

I Bane NOR tror vi at mangfold blant våre medarbeidere gir oss nye perspektiver og bidrar til at vi løser våre oppgaver på en bedre måte. Mangfold er viktig for alle som vil ha medarbeidere med ulike erfarings- og kunnskapsbakgrunn, og vi skal være en arbeidsplass som preges av respekt, toleranse og tillit.

Vi har nulltoleranse for diskriminering og arbeider aktivt for å hindre forskjellsbehandling på grunnlag av kjønn, etnisitet, alder, religion eller livssyn i saker som rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, karriereutvikling og rekruttering, forfremmelse.

Vi gjennomfører obligatoriske introduksjonsprogrammer for alle nye medarbeidere og kurs for alle ledere der kultur og verdier er sentrale tema.

Arbeidet med mangfold og likestilling skal videreutvikles i 2020.

Mangfold og likestilling	
Status 2019 – hva gjorde vi?	Mål og tiltak 2020-2023
<ul style="list-style-type: none"> - Styrket fokuset i organisasjonen på mangfold og likestilling 	<ul style="list-style-type: none"> - Etablere mål bilde og strategi for Bane NORs arbeid med mangfold og likestilling. - Innføre ytterligere indikatorer for å måle, og dermed styrke mangfold og likestilling - Bane NOR preges av et inkluderende og mangfoldig arbeidsmiljø der vi er nysgjerrige på hverandre og bruker hverandres kompetanse for å utvikle gode løsninger.

7. Definisjoner

Definisjoner - alfabetisk:	
Andel kvinner i ledende stillinger	Med ledende stilling menes stilling med både budsjett- og personalansvar.
Antall omkomne	Antall dødsfall i forbindelse med togframføringen, definert i skadeklasse A (En person omkommer umiddelbart eller dør innen 30 dager som følge av en ulykke). Måles rullerende siste 12 mnd. Viljeshandlinger tas ikke med i statistikken, men dødsfall under etterforskning telles med, for så å bli fjernet fra statistikken på et senere tidspunkt dersom politiets konklusjon er at dødsfallet var en viljeshandling.
Alvorlige ulykker	Enhver ulykke der minst ett kjøretøy i bevegelse er involvert, som medfører at minst en person omkommer eller blir alvorlig skadet, eller betydelig skade på materiell, spor, andre installasjoner eller det ytre miljø (tilsv. >150.000 euro), eller omfattende trafikkforstyrrelser (togavganger på en hovedjernbanelinje innstilles i seks timer eller mer).
Arbeidsgiverattraktivitet	Bane NORs plassering i «Universum Topp 100», beregnet som gjennomsnitt av plassering blant nyutdannede ingeniører og unge yrkesaktive ingeniører.
Direkte, nasjonale klimautslipp (Internt nøkkeltall for Bane NOR)	Utslipp av klimagasser fra forbruk av fossile energikilder i Norge som følge av Bane NORs virksomhet. Avgrenses til utslipp fra person- og varebiler, arbeidsmaskiner og -kjøretøy, oppvarming, anleggstransport og anleggsdrift.
H1-verdi, egne ansatte	Antall arbeidsrelaterte personskader med fravær pr million arbeidstimer, for egne ansatte, rullerende siste 12 mnd.
H1-verdi, entreprenører	Antall arbeidsrelaterte personskader med fravær pr million arbeidstimer, for alt innleid personell, rullerende siste 12 mnd.
Kompetanse	Utdrag av Bane NORs medarbeiderundersøkelse vedrørende kompetanse, målt som gjennomsnitt av tre delspørsmål
Kontinuerlig forbedring	Utdrag av Bane NORs medarbeiderundersøkelse vedrørende kontinuerlig forbedring, målt som gjennomsnitt av fire delspørsmål.
Korrupsjonssaker	Saker der myndigheter har konkludert med at gjeldende korrupsjonslovgivning er brutt
KTI – passasjerer	De reisendes tilfredshet med stasjonene og informasjon på disse, basert på et gjennomsnitt av score på seks delspørsmål i NSBs spørreundersøkelse.
KTI – togselskap	Togselskapenes tilfredshet med hvordan Bane NOR løser sine oppgaver i forhold til regelverk og togselskapenes behov, basert på egen spørreundersøkelse.
Leietakerindeks	Leietakernes tilfredshet med Bane NOR Eiendom. Undersøkelse utført av Norsk Leietakerindeks (NLI).

M1-verdi	Antall målbare miljøskader pr million arbeidstimer, for egne medarbeidere og entreprenører, rullerende siste 12 mnd.
Medarbeiderengasjement	Utdrag av Bane NORs medarbeiderundersøkelse vedrørende medarbeiderengasjement, målt som gjennomsnitt av fire delspørsmål.
Omdømmeindeks	Bane NORs score i omdømmeundersøkelse utført av Kantar TNS, der målgruppen er den norske befolkningen. (skala 0-100, der 100 er best)
Punktlighet, alle persontog	Andel persontog som ankommer endestasjonen i rute (langdistanse: innenfor 5:59 min, øvrige: innenfor 3:59 min).
Punktlighet, godstog	Andel godstog som ankommer endestasjonen i rute (innenfor 5:59 min).
Regularitet	Andel kjørte tog i forhold til antall planlagt kjørte tog (inkluderer både hel- og delinnstillinger).
Tonnkilometer	Summen av total reiselengde x antall tonn fraktet
Turnover	Antall sluttede i løpet av året delt på antall ansatte
Underbygning	Jernbanens underbygning omfatter alle byggverk som er nødvendig for å bære oppe og sikre overbygningen et jevnt og stabilt leie. Dette er skjæringer, fyllinger, tunneler, bruer, stikkrenner, grøfter, rasforbygninger, støyskjermer, snøskjermer med mer